

בס"ד

315

פרשת צו - שבת הגדול
ט' ניסן תש"פ

קרוב אליך

עבודת ה' ברוח חסידית

סמרטפון רק עם ואצאפ!

אפשר!! וכדאי!!
מרכז הזמנות ארצי
052-2-129-129

אספקה לכל חלקי הארץ תוך 24 שעות
רח' פינס 9, ירושלים | Zolphone.co.il | זולפון

החל מ 499 ש"ח

מדה נשתנה? הברכה!

**איפה משיגים
מוחיך דגליות?
כרוויקט מגיד**

**הסדר שלכם
יהיה מצוייני!
כרוויקט ליל סדר שכזה**

**עיסוי לשרירים
יהודיים התפוסים
דוד הלל והרב יוני לביא**

**חוזרים לקרקעית
ועולים עד הכתר
התוועדות עם הרב
אבן ישראל (שטיינזלץ)**

מערכת קרוב אליך מאחלת באהבה לכל בית ישראל חג כשר ושמח שמוח שמוח!
בריאות איתנה לכולם, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות!"

לחצו כאן <<

למכירת חמץ

**כנסו
לדירת בוטיק
חדשה
נקיה לפסח
ומיורוסים**

דגן בוטיק

מגורי יוקרה באפרת

לבחירתכם: מגוון דירות 5 חד'

באמונה דיסיו

052-6070199 • 1700-500-555

לחצו כאן <<

"תכן מאוד שמי שנמצא אצל איל הסדר יכול לחוות את החוויה הכי נפלאה לנפש האדם יכולה לרגיש: שהבדידות אינה בדידות והוא באור יקר את החיבור והוא תמיד יכול להאיר באור יקר את איל הסדר לחוץ אליו."

שיחת חברים

עם מיני יוספי

מישהו תמיד איתי

מצרים. וכל המאריך בדברים שאירעו ושהיו הררי זה משוכח... צריך לעשות שינוי בלילה הזה כדי שיראו הבנים וישאלו ויאמרו 'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות', עד שישב להם ויאמר להם: כך וכך אירע כך וכך היה... אין לו בן, אשתו שואלת. אין לו אשה, שואלין זה את זה 'מה נשתנה הלילה הזה', ואפילו היו כולן חכמים. היה לבדו, שואל לעצמו 'מה נשתנה הלילה הזה'."

יש לנו הזדמנות להכיר שבתוכנו שוכן הילד הפנימי. גם כי כשאדם צריך לספר לעצמו - גם אז הוא מקיים את "והגדת לבנך", הוא מעביר את הסיפור לילד הקטן שמסכים להאזין ולשמוע. ולעיתים הסיטואציה של להיות לבד בליל הסדר, מציאות שאיננה רצויה ואינה לכתחילה, באה להגיד לנו שאנחנו לא באמת לבד, שיש מי ששומע, יש מי שמאזין והדיבור לא הולך לאיבוד.

השנה נגאלים ממחשבות פרעניות

פרעה הוא זה שאומר לבני ישראל: "הכבוד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר" - רצונו היה שבני ישראל יניחו ויותרו על התפילה והצעקה, על האמונה שיש מי שמקשיב להם. פרעה אומר ש"הדמיונות הללו" נובעים מכך שיש להם זמן פנוי והבטלה מכניסה רעיונות משונים לראש. "דברי שקר" אצל פרעה זה המחשבה שאפשר להתפלל, שאפשר לדבר אל השם והוא שומע, שבקשנתו וצעקתו ושועתו אכן נשמעת.

במשך תקופות ארוכות הדעת הזאת של פרעה הלחלה לעם המשועבד, שלא מצא את הכוח לדבר; הם לא מצאו את הכוח לדבר את אשר על לבם בפני ריבונם. על כך אומרים חכמינו שהדיבור היה בגלות. לא האמנו שהדיבור יכול לקשר אותנו באמת, לא האמנו שהדיבור אכן נשמע, לא האמנו שהעל-טבעי יכול להתרחש בחיינו, שהנס יכול להופיע בתוך המיצר, שהבורא יופיע בתוך חיינו.

כעת אנו מקבלים את הדעת שמישהו תמיד איתנו. ליל הסדר הוא גאולת הדיבור, ההבנה שאני לא לבד אף פעם. ייתכן מאוד שמי שנמצא לבד בליל הסדר יכול לחוות את החוויה הכי נפלאה שנפש האדם יכולה להרגיש: שהבדידות אינה בדידות והלבד אינו לבד, והחיבור הוא תמיד ויכול להופיע ולהאיר באור יקר בליל הסדר. בלילה שחוזר הסדר לעולם.

הסדר האמיתי הוא הידיעה וההבנה שאני מושגת, שאני אהוב, שאני שמור, שאני מונחה, שאני מודרך. ובתוך המילים הנצחיות של ההגדה, דרך אמירתן בקול גדול, בנעימה ובזמרה, יוצרים את החיבור הזה. וזה קורה כשאני עומד בתוך בין הילד הקטן שלי ושבי ובין הבורא, אליו אני פונה וזוכר בהתגלותו לאבותינו ובהתגלותו באור הגדול שיוזר בלילה הזה לכל אחד.

ליל הסדר, לא לחינם קראו לו אצל רבותינו 'ראש השנה לאמונה'. זהו הלילה בו מתחיל סדר החיים המתחדש. רבי נחמן מדבר על כך שבחיים שלנו יש שני סוגי מציאות: 'כסדר' ו'שלא כסדר'. כסדר זה כשהמציאות מתנהלת כפי רצוננו, שלא כסדר זה שהמציאות היא לא על פי הרצון שלנו. בליל הסדר מתגלה מחדש הסדר שבבריאה ובתודעה שלנו, ואנחנו מגלים שכל מה שחשבנו שהוא לא כסדר, גם הוא כסדר. סדר של אמונה, סדר של ביטחון. סדר של השגחה המתגלה מחדש על ידי הסיפור.

יש לנו הזמנה לספר לילדינו את הסיפור שעובר מדור לדור מאב לבנו, על הגאולה הניסית ועל כך שצעקתנו נשמעה ויצאנו מבית עבדים, ממקום שאף אחד לפנינו לא הצליח לצאת, שאנחנו לא לבד, ושיש מי ששומע אותנו ואנחנו יכולים לפנות אליו בכל עת צרה ומצוקה.

אל תברח משעת סיפור

"ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים" - העצמתו של כוח הסיפור, לחזור למקום הילדי שבנו שאוהב לשמוע את הסיפור ומעביר את הסיפור הלאה לדור הבא. סיפור שעובר מאב לבנו, דור אחר דור בשרשרת הדורות, יותר משלושת אלפים וחמש מאות שנה, הסיפור על אותו לילה בו יצאנו ממצרים.

ולמרות שיש בנו הרצון לעבור לעניין השכלי, הפילוסופי, העמוק, אומרת לנו ההגדה - גם אם אתה חכם וגם אם אתה נבון ויש לך פרשנות אחרת לרעיונות העמוקים של חירות, אל תברח משעת הסיפור הגדולה והנשגבה. מצווה עלינו לספר ביציאת מצרים כאב שמספר לבנו, וגם להיות כבן שמאזין לאביו בעיניים פעורות, באוזן קשובה ובלב פתוח על הניסים הגדולים, על המיצרים שמהם יצאנו, על המיצרים שבכל דור, על הפורענויות והצרות שמתחדשות מעת לעת ואשר גם מתוכם יש יציאה אל המרחב.

יש כאן ילד שמקשיב

אומרים לנו חכמינו שהקטן שבחבורה שואל "מה נשתנה", ואם אין שם ילד קטן אז הצעיר שבחבורה שואל, ואם אין שם אף אחד? אם בן אדם נאלץ לערוך את ליל הסדר לבדו, כמו שיכול מאוד להיות שיקרה השנה, שלא מעט אנשים יצטרכו להיות בליל הסדר לבדם, מה יעשה? חכמינו מתייחסים גם לסיטואציה הלא פשוטה הזאת ואומרים שעלינו לספר לעצמנו.

וכך הם מילותיו של הנשר הגדול: "מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן... ואף על פי שאין לו בן. אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת

מי ידאג לי בבידוד לסעודת ליל הסדר?

בזמן שתסבו לשולחן הסדר אלפי קשישים רעבים הנמצאים בבידוד יחלמו על ארוחת חג מבושלת

אחד מהם יכול להיות השכן שלך, הוא מתבייש לבקש ממך.

"בית התבשיל" דואג לתת להם סעודות ליל הסדר וחג הפסח מבושלות וחמות עד לפתח ביתם בצורה נקיה ומכובדת בלי שאף אחד ידע.

בעקבות הקורונה

כל דכפין
בהידור זה
"בית התבשיל"

"בית התבשיל" נערך במאמץ מוגבר להאכיל עוד מאות קשישים בודדים ומשפחות שקרסו תחת הנטל

ארוחות מזינות ומבושלות עבור:	סעודת ליל הסדר	כל החג הראשון	ארוחות לכל הפסח
קשיש בודד	88 ₪	170 ₪	580 ₪
משפחה נזקקת	880 ₪	1,700 ₪	3,480 ₪

עזור לנו שלא ישאר יהודי רעב
1-800-350-535

ת.ד. 957 רעננה | לתרומות באתר: www.bhi.org.il

התרומות מוכרות לצורכי מס לסעיף 46

מחשבות של גשם אחרון

חני ירס

כשכואב לנו ואנו עסוקות בו, ככאב, קשה לראות מעבר אליו. הכאב מציף וממלא כל חלקה של חיינו והחיים שמתקיימים סביבנו. התחושה היא כליאה בין קירות שסוגרים את האפשרות לנשום ואין איך ואין לאן לברוח.

האדמו"ר הזקן נותן לנו אפשרות להרחיב את הקירות, ולמצוא דרך לא רק לנשום יחד עם הכאב אלא להבקיע את הסגר ולהצמיח כנפיים להתעלות מתוך הכלא למעוף של חיים אינסופיים. הדרך היא לפתוח את המוקד מחוויית הכאב להבנת מקור הכאב ומשמעותו.

העולם שלנו הוא הרי עולם מוגבל במהותו, ולכן יכול לקבל שפע מדרגה אלוהית שמתאימה את עצמה אלינו. כל הטוב הנראה והנגלה שאנו חווים בעולם מגיע מעולם גלוי, עולם בו האור האלוהי מצומצם ולכן קרוב יותר אלינו.

ישנו עולם גבוה יותר. הוא נקרא "עלמא דאתכסא" - עולם מכוסה. עולם נעלה יותר, בו האור גבוה כל כך עד שאינו יכול לבוא לידי ביטוי בעולם הזה כי אם בדרך של קושי וייסורים.

דמיינו פרוזיקטור בעוצמה כל כך גבוהה שלו יכוון לעיניכם, חלילה, תראו... חושך! חושך מרוב האור!

כאן אומר לנו אדמו"ר הזקן: יש לכם הזדמנות לגעת בשמחה גבוהה יותר. לא שמחה ממקום נמוך שבו דברים חיצוניים גרמו לכם שמחה ולכן אתם שמחים, אלא מקום בו הקדוש ברוך הוא רצה לתת לכם קרבה עמוקה יותר, ממקור אלוהי גבוה יותר. וזו הדרך שהעולם מאפשר את הגילוי של האור העליון הזה.

חשוב להבין ולהפנים שהקדוש ברוך הוא לא דוחה אותי. לא נוקם בי. לא מכאיב לי. הקדוש ברוך הוא בעצם רוצה בקרבותי! רוצה לתת לי הזדמנות לגעת באור גבוה יותר ומשם לעוף רחוק יותר!

אם מצליחים לקבל את הקרבה הזו ולהתמלא ממנה בשמחה עצומה, אפשר לעוף איתה בלי גבול.

שמחה מעצם הקרבה. שמחה המאפשרת לפרוץ גבולות ולנסוק אל השמים.

שמחה שתביא אותנו תכף לגאולה האמיתית והשלימה!

שבת בלילה. כולם ישנים. התעוררות מרעש הגשם. הוא חזק. גשם ולעפות.

יש בי התרגשות פנימית; מחשבה שעולה לי, ונותנת טעם לכל המצב ההזוי הזה. בטח הקדוש ברוך הוא מטהר את העולם לקראת הגאולה.

אני ממשכה עוד קצת עם המחשבות, ואז עולה בי השאלה: עם מה אני באה לקדם פני משיח?

המקום שצף מעלה בי דמעות. מקום שעברתי בו מסע מפרך, מבעיר וכואב. מקום עמוס בשאלות כלפי מעלה וזעקת נשמה כלואה.

אבל התגברתי. גדלתי מתוכו. היום המקום הזה הגיע לכדי השלמה ומשמעות.

זאת מתנה אמיתית לבוא איתה ולהגיד: עברתי בגלות, מה נראה לכם? הנה יש לי במה להתגאות.

הלב שלי מתמלא שמחה עצומה.

שמחה של יכולת ראיית עשרים שנה כספר מושלם: נפילה לים סוער ובווער, מאבק איתנים, עלילה לא מובנת, תשלומי מחירים גבוהים מכדי להכיל, מציאת שליחים טובים, הושטת יד לעזרה, עימות בין גלים לבין ידיים מושטות, מציאת כוחות פנימיים אחרים, הגעה לחוף מבטחים כמנצחת, הסוף הטוב.

••

חושבת על כך שהיכולת שלי לראות את נרטיב חיי כך ולא אחרת, היכולת שלי לצפות לגאולה דווקא במקום הכי חשוך שהעולם נמצא בו, לא מגיעה ממקום שהוא שלי. היא מגיעה משנים של לימוד תניא שעיצב את עיניי להתבונן בראייה פנימית אחרת.

ופרק השיא של התניא? פרק כ"ו.

"שיש לשמחה זו יתרון כיתרון האור הבא מן החשך דווקא, כמו שכתוב בזהר על פסוק זוראתי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור".

החושך הוא לא סתם. הוא כדי שנצא ממנו אל האור, שלעולם לא היה יכול לזרוח אם לא היינו עוברים את מסע האפלה קודם.

אין כאן ביטול של הכאב, וגם לא אמירה שהשמחה תמחק את הכאב, אלא משקפיים דרכן אפשר להבין את הכאב ומקורו ולכן לתת לשמחה לעלות מתוכו ממש!

אהרן רזאן

אלפיים שנה מחכים אבל החשמל בעיניים הוא טרי טרי, וההתרגשות בלב אינה בת אלפיים אלא נולדה מחדש ברגע זה!

זמן הגאולה בעיר דוד

שואלים אותי לפעמים אם לא נמאס לי לשיר את השירים הישנים מלפני עשרים שנה כמו 'זמן הגאולה'. אפתח בויכוח קצר ומשעשע: כשהשיר יצא, הזמינו אותי לנגן בעיר דוד בחול המועד. הפנינוג לכל המשפחה: תחנונות שונות, שחקנים, זמרים, פה טביעת מטבעות ופה יצירה בחמר... גם עבדכם הנאמן היה 'תחנה'. עוצרים במסלול, מקשיבים וממשיכים הלאה.

הכנתי רשימת שירים ופתחתי בזמן הגאולה. בסוף השיר הגיעו מבקרים חדשים וביקשו את זמן הגאולה. אני טיפוס זורם, שרתי אותו שוב. משיימתי, המשיכו אלה לדרום והגיע קהל חדש. עד שברקתי ברשימת השירים שלפני, אחד צעק לעברי: "תשיר זמן הגאולה", כולם גיבו אותו בצעקות "זמן הגאולה! זמן הגאולה!" זה אכן היה הלהיט שלי אז... שרתי אותו שוב. וכך, רבותי, זה המשיך כל היום ישבתי בפניה שלי מבוקר ועד ערב ושרתי - איך ניחשתם? את השיר זמן הגאולה. והקהל המתחלף הרגיש שהוא הגיע בדיוק ברגע הנכון, לשיא ההופעה בו אני שר במיוחד עבורם את הלהיט שלי. החבריה היו בשמים.

אתוודה, גם לי זה לא הפריע. לא יודע איך להסביר את זה. יש איזה חשמל באוויר, בעיניים, כשעם ישראל מתרגש לקראת הגאולה. "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל".

בעצם עניתי קצת על השאלה שפתחתי בה, האם אני לא נשחק קצת מלשיר - ולמה לשאול אותי? תשאלו את עם ישראל שמחכה ומתפלל כבר שנות אלפיים. אדרבה, ככל שעובר הזמן מרגישים קרובים יותר, מרוגשים יותר וכנים יותר.

אני זוכר רגע במפגש של חילונים ודתיים, בו השתתפתי לפני שנים. באיזשהו שלב, חוף (כך שמו) שאל אותי האם לא נמאס להתפלל את אותן התפילות כל יום. התאמצתי להיות כנה ובאמת התשובה היא לא. לא נמאס. וכל כך למה? כי הכוונה שלנו היא בבואה של הנפש, היא נגזרת ממיליוני מרכיבים שונים בתוכנו פנימה: רגשות, מחשבות, תקוות, מפגשים, ריחות, מנגינות של אתמול, של מחר וכן של העולם סביבנו. אז כל עוד אנחנו חיים, מילות התפילה ממשיכות לחיות ולקבל פירוש חדש בכל יום.

הבוקר קיבלתי הודעה בטלפון מעדו שהחליט להדפיס את המילים של זמן הגאולה לליל הסדר השנה כדי לשיר ולרקוד אותו עם ילדיו, וממש אתמול, דודי, גיטריסט חבר, התקשר לספר שהוא מעבד אותו מחדש לכבוד מאורעות התקופה.

אלפיים שנה מחכים, אבל החשמל בעיניים הוא טרי טרי, וההתרגשות בלב אינה בת אלפיים אלא נולדה מחדש ברגע זה!

כפפות מסכות, תכינו גם כלי נגינה. נחזק אחד את השני. חג שמח!

מוגש על ידי תכנית הלימוד "לב לדעת" לימוד תניא לנשים ובנות.

ממשיכות את הלימוד גם מהבית! יותר מתמיד זה הזמן להשקיע בעצמך ולהתחבר ללימוד. לקבלת פרטים שלחי הודעת וואצאפ למס' 054-921-0131

משבר הקורונה מכניס אלפי משפחות נוספות לבור כלכלי...

גל אורן לנדרט BSD

עכשיו יותר מתמיד זה הזמן לתרום לפעמונים ולעזור להם להבריא כלכלית.

בעקבות משבר הקורונה, הקמנו **קרן סיוע מיוחדת** המיועדת למשפחות המלוות על ידינו, הנזקקות לסיוע כלכלי.

ברגעים קריטיים אלו אנו צריכים את תרומתכם על מנת שנוכל לסיע להן לצלוח את המשבר, ולהמשיך בתהליך הליווי יחד עם אלפי משפחות פעמונים בכל רחבי הארץ.

פעמונים
מגלים אחריות

1-800-35-10-12
www.paamonim.org

הרב אורי גמטון

מה שמסתתר בלימוד התורה

כי הא דרבה, מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבריחוחא, וברחי רבנן. לטוף יתיב כאימתא ופתח בשמעטא.

שבת דף ל עמוד ב

מה אתם מרגישים כשאתם פותחים ספר קודש? בסוגיה השבוע מספרת הגמרא על שיטת ההוראה של רבה, שבכל פעם שהיה מתחיל שיעור היה פותח בבדיחה, ואחרי שכולם צחקו הוא היה מתחיל ללמד מתוך יראה. לכאורה יש כאן לימוד על דרכי ההוראה, אבל למעשה מסתתר כאן מסר עמוק הרבה יותר מאשר רק מסר דידקטי.

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין, בספרו 'מאור ושמשי' (פרשת שמות), מסביר את הדברים על בסיס חשיבותה של השמחה בעבודת ה', ואומר שלא לחינם ציוותה התורה כל כך הרבה על השמחה, משום שהשמחה או העצב מגלים את נסתרות ליבו של האדם.

נסו לחשוב על אנשים שמחכים לאדם אהוב שעתידי להגיע בקרוב. עצם המחשבה על המפגש הצפוי גורמת להם לשמחה עצומה, ואפילו עליצות שפורצת החוצה.

כאשר רבה התיישב מול התלמידים כדי להתחיל ללמוד תורה, עצם המחשבה על המפגש המחודש עם התורה, על הזכות הנפלאה ללמוד וללמד, גרמה לו לשמחה שפרצה החוצה בדמות עליצות של אמרה שנונה או בדיחה טובה.

זו לא הבדיחה שהובילה ללימוד, זו המחשבה על הלימוד שהובילה לשמחה, וכאן מסתתר גם המסר החינוכי: משום שכאשר תלמידים רואים את רבם יושב לפני השיעור כולו מלא חדווה על עצם המפגש עם הלימוד, אין צורך לומר עוד דבר אחד נוסף כדי להסביר להם את מתיקות התורה.

בפעם הבאה שנשב מול הספר, רגע לפני שנתחיל ללמוד ממנו, ננסה לחשוב לעצמנו מה התחושות שלנו. באותו הרגע נזכיר לעצמנו את רבה – כי זה לא רק עצם הלימוד, אלא הרבה מעבר.

בשיתוף פורטל הדף היומי

כלוב של כלום

אורי צוקר, ר"מ במכינת מכלול

איך בבית?... נהנים?

מה גומר אותנו בבית הסגור הזה? למה אנחנו מרגישים כלואים? מסתבר שארבע קירות לא ממש עושים לנו את זה. לא שאנחנו כאלה צרכני אוויר ונוף גדולים, אלא שאנחנו רוצים לבחור להיות בבית, לא שיכריחו אותנו להיות בו. כמו צום, פתאום כולם רעבים, פשוט כי אסור לאכול.

ממש מוזחין דקטנות. מכירים? הרגע הזה שאתה מרגיש כלוא בתוך עצמך? כאילו אין לך אוויר, לא מרחבים, שום נוף פנימי. איזה גוש של ריק בראש, ועוד אחד, לא פחות גדול, בלב. כאילו אין לנו בכלל רצונות, חוויות, תחושות. מין סתם כלום כזה שלא נגמר.

זה הרגע הגדול, הרגע שבו אנחנו מגלים מה יש לנו ומה לא כל כך.

אוהבים את המשפחה? כמה מ-1 עד 10?

יופי, עכשיו נצמיד אתכם אחד לשני 24/7, ותענו שוב כמה אתם אוהבים אותם?

הרגעים המתים האלו הם הרגעים שנותנים לנו נקודת מבט חדשה על עצמנו, מה הנקודות הכי פנימיות שלנו, אלו שלא נעלמות ברגעים החלולים והריקים. אז מה נשאר לנו אחרי שהכל נעלם? מה לא הולך לאיבוד בתוך כל החור השחור הזה? מי שלא יודע לענות על השאלה הזו יישאר שם בפנים.

עם ישראל איבדו כמעט את הכל במצרים, הם כמעט נבלעו בחור השחור של הכלום הזה. מצרים, חשבתם על זה פעם, כמה צר ומחניק שם? אין אוויר, לא עתיד, אפילו לא עבר. אתה קם בבוקר, הולך לעבודה, חוזר גמור למיטה, קם בבוקר, הולך לעבודה, חוזר גמור למיטה, קם בבוקר, הולך לעבודה, חוזר גמור למיטה. רק לקרוא את זה מחניק אותנו עד אימה.

אז מה נשאר להם בסוף?

רק נקודה קטנה: אמונה.

קלטתם? אחרי הכל, את זה הם לא איבדו. הם בטוחים שיש מי שהולך לגאול אותם. מגיע אחד ממדין שמבטיח הבטחות חזרות כמו גאולה, והם צועקים "כן". שום ספקות, שום ציניות, באמונה פשוטה ותמימה. ומי שלא האמין - נשאר במצרים, נשאר כלוא בכלום הזה ומת במכת חרוש.

מי שלא מאמין שיש דרך החוצה, פשוט לא יוצא. מי שלא ברור לו שיש אור בקצה המנהרה, לא נגאל. אבל מי שמאמין, מי שנשארה לו בסוף נקודה אחת שלא נבלעה בריק הזה, פשוט ייגאל.

פסח זה החג לכל החנוקים, הריקים, הגמורים, שברור להם שאפשר אחרת. לכל מי שאיבד את הכל חוץ מאת התקווה שהגאולה בוא תבוא. שמסתכל לריק בעיניים, ויודע שבסוף בסוף הוא רק אפיוודה חולפת.

ועכשיו השום הגדול. אנחנו לא היחידים בבידוד ובהסגר. ה' נמצא בהסגר כבר די הרבה זמן, "עמו אנכי בצרה". הוא יושב שם, בסבלנות אין קץ, ופשוט מחכה לנו שנרצה להיגאל כבר. לא רצון בכאילו-כזה, אלא רצון פשוט ואמיתי שהגאולה תגיע כבר.

אולי כל הבידוד הזה, הריק הזה שיש לנו, יזכיר לנו כמה כולנו בבידוד בלי משיח וכלי בית מקדש. וכמה ה' כבר מחכה, וכמה הנשמה שלנו כבר מחכה, בתוך הכלום של הגוף. וכמה הגאולה כבר ממש כאן, מחכה שפשוט נרצה אותה באמת.

פסח כשר ושמח שמח שמח!

בסיעתא דשמיא

ממצרים גאלתנו

נהר דעה
בית המדרש לתורת
רבי נחמן מברסלב

ערב עיון וירטואלי לקראת חג הפסח
הכנה מעשית ומשמחת לחג!

יום שני הקרוב י"ב ניסן (06.04) בשעה 19:00

הרב
ארז משה דורון
מעשה מבטחון הדרך לגאולת עולם

הרב
עופר גיסין
העולם כולו עובר מחמץ למצה

מיכי יוספי
לבית בליל הסדר

המפגש ללא עלות! // מספר המקומות בכיתה הוירטואלית מוגבל

הרשמו כאן

באתר נהר דעה nahar.org.il או בוואצאפ למספר 058-7701148

אלומה נב | ALLUMA@GMAIL.COM

בְּשׁוֹרַת אָבִיב לֶךְ הַבַּתִּי

עד שיאמץ מבט עגול ורך, מבט שבו צמיחה חדשה באה בזמנה. ככל שהזמנים חזקים ומכים יותר, כך נדרשת לנו יותר עדינות בראייה שלנו את המציאות. כי מול המגיפה, יש גם כנרת שהשאלה המרכזית לגביה היא מתי יפתח סכר דגניה כדי להקל את המים. לא היינו במציאות הזו בעשורים האחרונים, זוכרים? ומול המגיפה יש גם ערכות הדדית וחסד, יש שהות משפחתית, יש מרחבים וירטואליים שמתנקים מכיעורם והופכים להיות בתי מדרש. הזמנים חזקים ומכים, האבדות קשות. והחיים הם חיים. והם כאן, במלוא עוזם. וגם כשאנחנו מפחדים על עצמנו ועל העולם, החיים עדיין נעים במחזוריות טבעית. נעשה את מה שצריך, נמתין מעט, ויגיע הרגע שתהיה צמיחה חדשה.

האביב של העולם כולו

אני לא סתם עוסקת בטבע, באביב. זאת לא בריחה מהמציאות, זאת המציאות. ימימה מתארת איך כשאנחנו נמצאים ליד אנשים מתוחים, גם התדר הפנימי שלנו משתנה ונעשה מתוח, גם אם היינו רגועים לפני כן. ולעומת זאת, "כשתהיו ניצבים בפני יפי הטבע – אז הלב הופך להיות שקט, כל המערכת נעשית שקטה. מגיעות תשובות. באים מים זכים במקום מים עכורים" (ימימה).

זכינו לחורף של מים זכים, והעמידה מולם מרככת את הלב, מכניסה משב רוח חדש. יש בתוכי תחושה בהירה שהתזמון של מה שקורה, בדיוק על האביב, הוא חסד. הוא כדי שנפתח חלון (את זה עדיין מותר בזמן כתיבת שורות אלה...), ונריח. ננשום כמה נשימות אביב, יש ריח משכר בחוץ. נפקח עיניים לראות ירוק, אפילו בין אבני העיר יש ירוק פה ושם. ולכולנו יש מעל לראש פיסות שמים תכולות, וענני אביב. "יש ימים - פי שבע אִז יִרְק הַיָּרֵק, פי שבעים תְּכַלֶּה הַתְּכַלֶּת בְּמָרוֹם" (רחל המשוררת), ואת זה אי אפשר לקחת מאיתנו.

כשימימה מדברת על האביב, היא מבקשת מאיתנו לראות את החלק האחד הקטן שצומח ומתחדש: "אפילו ניצן אחד שנפתח לפניך: כוחו, תנועתו, זה עושה שמחה פנימית ולרגע את נמצאת כמו שלמה". יש גם התחדשות, יש גם שמחות קטנות של אביב. הטבע לא מתרשם ממה שמבהיל אותו. הוא צומח וצומח, הוא מקיים את מעגליו ומחזוריותו, הוא מתייבש ולא נבהל מההתייבשות והקמילה, כי הוא יודע שתבוא צמיחה חדשה, שיפתח אופק, שיתגלה עולם.

זאת יציאת מצרים שלנו עכשיו, ההתמודדות הזו. זה ה"עומדים לכולתנו" בדור שלנו, עד שנצא מן המיצר. והיציאה הזו שלנו לא סתם מתרחשת באביב. היא בעצמה מבשרת את האביב שלנו והופכת אותנו להיות ערים לטבע, למציאות, לניצן האחד שנפתח. אנחנו מתפללים לרפואה, מבקשים צמיחה חדשה שתגיע, והצמיחה של החדשה הזו, כשהיא תגיע בזמנה, היא תישאר לעד גם האביב של העולם כולו.

אני רוצה לקחת אתכם איתי בדמיון לטיול קטן צפונה. בשנתיים האחרונות אני זוכה ללמד בצפת, הלימוד נהדר, הנשים נהדרות, אבל הדרך נהדרת לא פחות. בשנתיים הללו זכיתי לראות את הכנרת על בסיס קבוע, וללוות אותה כשהיא עולה ועולה עד הגדה ממש. בצומת המושבה כנרת (ליד הדקל שפל-הצמרת של רחל המשוררת הטמונה שם), המים מגיעים כמעט עד לכביש. וכמו שהמים עולים על גדותיהם, כך גם אני מולם. זאת בשורה שקשה לתאר אותה במילים, לראות את המים הכהים מענני החורף זה כמו לגעת בנצח, נגיעה שמעוררת בי דמעות תודה. הנסיעה לאורך הכנרת מנכיחה לי מהו חסד, "למטר השמיים תשתה מים" (דברים יא, יא), הרגשה שלא נעזבנו, שלא ניעזב. לראות את הכנרת כך, עולה וגבוהה ומתרחבת,

זה כמו לראות אישה בהיריון מתקדם, אחרי שחיכינו שנים.

ומהכנרת הלאה, אל בקעת גינוסר, מתחת למצוק הארבל, כל הירוק סביב צומת. העליות התלולות אל צומת עמיד, וממנו הכביש הישר שעליו משגיח החרמון מלמעלה, לבן, הדור, גבוה כל כך, מכוסה תמיד עננים. בנסיעה לצד השני מתנשא הר מירון, והבטחה קדומה של רשבי"י, "אנן בחביבותא תליא מילתא", החיים תלויים במילים הטובות שלנו, החיים תלויים במבט הטוב שבו אנו מצליחים לראות אותם ואת עצמנו.

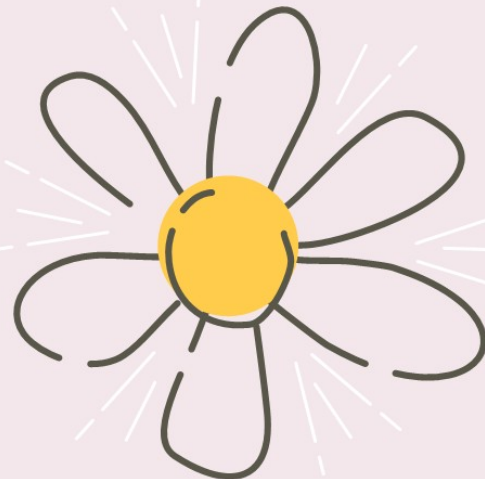
הבטחתי לעצמי שכשהסגר יגמר ונזכה כולנו, יחד עם העולם כולו, לחיים טובים

ובריאים וארוכים ולשלום, הדבר הראשון שאעשה הוא לנסוע צפונה, אל הכנרת, החרמון, הגליל, קרית שמונה וצוק מנרה, גשרי הברזל בגולן מעל לנחלים הקריירים, השיבולים, החסידות, הציפורים, העננים. יש בי געגועים עזים אל האביב שם, בצפון. נסו לטייל קצת בדמיון אל הטבע, האביב בחוץ בשיא פריחתו.

נלך עם הטבע

פעם חוויתי רגע של משכר, היה נדמה לי שזה זמן של התייבשות, כל מה שהרגשתי שצומח הצהיב לי בבת אחת. ובמקום לעודד אותי שיהיה טוב, במקום לומר שאין מה להתעצב וצריך לחשוב חיובי ולשמוח, אמרה לי משהי בעדינות: עכשיו הכל מתייבש, עכשיו האדמה צחיחה. אבל אנחנו נלך עם המחזוריות של הטבע, ויגיע הזמן שתהיה צמיחה חדשה.

אני לא יודעת על מה ובשל מה באה אלינו הרעה הסוגרת את העולם. קטונתי. אני יודעת רק שכשאדם יוצא מסגר, הוא צריך לצאת לאט, בתנועה עדינה של מחזוריות הטבע, כדי לא להסתנוור. לא מיד. כשרצה רבי שמעון בר יוחאי לצאת מן המערה, היו עיניו רשפי אש על המציאות, והוא התבקש לחזור שוב לסגר כדי שלא יחריב את העולם,

הכנס הוירטואלי הראשון של **בכל לבקר** - מבית ישיבת רמת גן
מכין אתכם לפסח בהלכה, באמונה ובחסידות

חמישי הקרוב // ח' בניסן // 19:00 // שידור חי

אשור & more

הרב ראובן ששון אורו של פסח והכנה לליל הסדר	19:00
הרב בנציון אלגאזי אם בניים אם כעבדים בהלכה ובאגדה	19:45
מו"ר הרב יעקב אריאל שו"ת הלכות פסח. מוזמנים להעביר שאלות למייל yrgpesach@gmail.com	20:30
הרב דוד דודקביץ אמירת ההגדה כתפילת הודיה מחדשת את האהבה בין הדוד לרעיה	21:15
הרב יהושע שפירא לעת ערב יהיה אור	22:00

...

הפיצו בשמחה!
שנקה לצאת מן המיצר לחירות אמיתית

צפייה בערוצי
ישיבת ההסדר
רמת גן

השידור העיקרי יהיה
ב-zoom
ויתחיל בשעה **19:00**

לילה דגוד שבתה

פעם ראשונה בבית...

המלוכה למי?

יעל שנה

התיישבתי לרגע על הספה, בתוך כל הרעש והבלגן הקיים פה בין ששת ילדיי, הלמידה מרחוק והניקיונות לפסח, כדי לתת את הדעת על התכנית החדשה שנכפתה עליי לליל הסדר השנה.

תכנית.

זו מילה שמקבלת פתאום צליל מגוחך כל כך בתקופה האחרונה.

אני נחשבת אחת שלא מתכננת יותר מדי. לרוב אני זורמת בין תכנית א לתכנית ב לתכנית מגירה ששלפתי מקדמת דנא, לא מתחברת לטבלאות וליומנים וסומכת לרוב על זכרוני המתעתע שבגד בי לא פעם.

אבל התקופה האחרונה הוכיחה לי שאפילו אדם חסר תכנית כמוני יכול למצוא את עצמו ללא תכנית בכלל.

זה לא שאף פעם לא העליתי על דעתי לחגוג פסח בבית. ידעתי שיבוא היום בו ילדיי יגיעו אלי עם משפחותיהם. יצא לנו יותר מפעם לקיים שבת של חול המועד ואפילו שביעי של פסח. אבל לא ליל הסדר. ולא עכשיו, זה הרגיש לי מוקדם מדי.

אבל המציאות הנוכחית מכריחה אותי לחשוב על זה לפרטי פרטים ולהתכונן עד כמה שאפשר.

ובעודי יושבת על הספה התחלתי להבין את גודל הדרמה. זה לא סוכות או שבועות שכל מה שנדרש להכין זה סעודה טובה עם מצב רוח טוב.

בפסח ההתארגנות היא אחרת. יש פרטי פרטים שאסור לפספס, מאכלים מסוימים, כלים מוכשרים, ניקיון מוקפד ואת כל זה צריך לעשות תוך כדי הכאוס חסר הצורה המתנהל סביבנו, בין הגרפים העולים של חולי עמנו וכל כללי הניקיון שאינם קשורים לפסח, יחד עם הריחוק מהמשפחות וההבנה הכואבת שלילי הסדר לא יהיה איתם הפעם, לבין גרף מצב הרוח העולה ויורד לאור החופש האינסופי המוציא את כל באי ביתי מחוץ לגבולות הרגילים.

עם כל הרצון הטבעי שלי לברוח ולומר "אל תתכנני, מה שיהיה יהיה", הפעם זה פשוט לא אפשרי.

איזה ליל סדר זה יהיה? מי ישאל את ילדיי שאלות על החג? את מי ילדיי ישאלו השנה "מה נשתנה"? עם מי נשיר ונרקוד את ההלל וחד גדיא? מה שמח בחג כל כך מצומצם וחסר?

במצבים כאלה אני תמיד מנסה להבין מה ה' מבקש מאיתנו. ואם עד היום חשבתי שאני מבינה את שפתו או לכל הפחות מכירה את הכיוון הכללי, הפעם אני מבלבלת לגמרי.

אני מהרהרת לי בשולחן החג ומבינה בצער שזה הולך להיות ליל סדר אחר שלא יהיה דומה לשום ליל סדר שהכרנו עד היום.

בעצם, אולי הוא ידמה לליל סדר אחד, עתיק ורחוק בזמן.

אותו הערב בו יצאו אבותינו ממצרים.

אותו החיפזון אליו הם נקלעו ברגע היוודע דבר גאולתם.

גם הם לא תכננו. גם הם לא ידעו מתי בדיוק זה יקרה ואיך זה יראה.

גם להם לא היה מושג אילו שירים ישמחו את לבבם וכמה זמן זה יארך.

הם אמנם ידעו וחיכו לרגע קבלת ההודעה, התארגנו והתכוננו, בעיקר ברוחם, אבל ההודעה הגיעה אליהם בהפתעה גמורה.

וככה, תוך כדי המחשבות אני מתחילה להבין את רצונו של מקום.

שנרגיש עד כמה שאפשר את אותה תחושת ה"אחישנה" שהובטחה לנו כל כך הרבה פעמים לאורך ההיסטוריה עד כדי כך שלמדנו קצת להתעלם מעומקה.

בכתיבת שורות אלו שפתו של הבורא נעשית לי ברורה יותר, אני שומעת את קולו האומר לי "שחררי. אני מתכנן. לא את ולא אף אחד".

כבר שמעתי את הקול הזה בעבר, עת פקד אותנו המשבר הגדול ברצח הנורא של בעלי ריאל. וכבר למדתי להבין שאחרי הבהלה הגדולה מגיעה גם אמונה והרפיה.

"ראו עתה כי אני הוא ואין אֱלֹהִים עִמָּדִי אֲנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה מְחַצְמֵתִי וְאֲנִי אֲרַפָּא וְאֲנִי מְיָדִי מְצִילִי".

אנחנו יודעים לתכנן ולמלוך על חיינו נפלא. אבל האם אנחנו מוכנים לוותר על הכתר למענו?

את המוכנות הזאת נקבל כנראה בליל הסדר השנה. איש איש בביתו ועל ידי אמצעיו ויכולותיו בלבד.

נצות ליל סדר ואשון בית, בצל הקורונה

הרב חגי לונדץ, ארגון קהלים

א. חשוב מאוד לא לתת לכוחות הרמיון לעשות דרמטיזציות-יתר לאירוע. כולנו שותפים לסיטואציה המורכבת של ליל סדר בצל הקורונה: החששות; הגעגועים והדאגה לקרובים; חוסר הניסיון והמתח המשפחתי. יחד עם זאת אנחנו אנשים מאמינים – ואם ה' יצר מציאות כזו אזי יש לנו יכולות להתמודד עמה, ו"אין הקדוש ברוך הוא מעמיד אדם בניסיון שאינו יכול לעמוד בו". עובדים את ה' בכל מצב, וחשוב לזכור שזהו מצב חריג וזמני. אין צורך בהשוואות דמיוניות ללילות סדר בימי האינקוויזיציה. בשנה הבאה בעז"ה נחגוג את ליל הסדר ברוב עם, בשמחה ובששון.

ב. יש כאן הזדמנות נפלאה לעצב את ליל הסדר כפי שאנו חושבים לנכון. בכל השנים שהיינו סמוכים על שולחן אחרים משהו אחר 'עשה את העבודה'. עכשיו תורנו. אשרינו.

ג. כדאי להיצמד לקו פסיקתי אחיד שהמשפחה תתאגד סביבו בלילה הזה. ריבוי דעות הלכתיות הוא טוב כאשר מדובר בליל סדר של בעלי ניסיון. אולם במקרה שלנו עדיף קו הלכתי פשוט ואחיד.

ד. להכין הפעלות מראש לילדים. זו עצה נכונה לכל סדר ולכל שנה.

ה. נסו בזמן קריאת ההגדה לא להתייחס כל הזמן למשבר הקורונה. הנושא די מוצה. בליל הסדר המשפחה רוצה להיות בעולם קצת יותר מרומם מבעיות היומיום.

ו. שבו לפני הלילה וחפשו רעיונות עמוקים לטקסט ההגדה. כאמור בסעיף ד, זוהי עצה נכונה לכל שנה, אולם בשנה הזו על אחת כמה וכמה. ההגדה איננה רק תיאור היסטורי של יציאת עבדים ממקום גיאוגרפי ששמו מצרים אלא ביטוי ליציאה מהמצרים. כיצד ניתן להשתחרר מהמועקות והפחדים. העמקה בהגדה יכולה לשנות את הלילה הזה לחוויה שלא תישכח.

ז. אוכל זה חשוב. אולם יתכן שהשנה, עקב הנסיבות, מאכלים מסורתיים מסוימים לא יהיו. לא נורא. ראו סעיף א.

ח. המון שמחה ואופטימיות. כשביל זה נועד הלילה הזה.

ט. לאט לאט. בכל השנים אנו נמצאים במסגרות גדולות יחסית שבהן צריך להתחשב במספר גדול של משתתפים, מה שמצריך אותנו לקצר. הלילה הזה אנחנו רק עם התא המשפחתי הגרעיני. מתינות. מותר גם לטעות ולתקן. י. לשנה הבאה בירושלים הבנויה.

"לא הבנתי על מה הם מדברים"

הרב יחיאל קסל, רב כפרי הנוער אפיקי אור וזוהרים

ידידי היקר מנהל כפר הנוער זוהרים, מר צחי חיון, סיפר לי לפני כמה שנים את הסיפור הבא: הוא הגיע למפגש של מנהלי כפרי נוער שהתקיים ימים מספר לפני חג הפסח, והמנחה ביקש בפתיחה שכל מנהל ישתף את כולם מה אומר לו חג הפסח. היה שם מנהל כפר דתי ששתף כי פסח עבורו זה זמן של לחץ, כעס ומתח. ערב החג, ליל הסדר, הזמנים שצריך לעמוד בהם, השיעורים של המצות... אני מאמין שמי שעבר ליל הסדר אצל יהודים המקפידים מאוד על שמירת מצוות, יבין על מה אני מדבר.

לעומתו ישבה שם מנהלת שהייתה מבוגרת, מעט לפני הפנסיה, ששתתפה כי חג הפסח הוא עבורה הקשר ליהדות. בזכות חג הפסח היא חזרה לשמור תורה ומצוות, נכון יותר לומר: החלה לשמור תורה ומצוות. אמנם היא מגיעה מקיבוץ השומר הצעיר, ורוב שנותיה היא כלל לא ערכה סדר, אבל בשנים האחרונות היא ביקשה לשחזר את הסדר שהיא חוותה אצל הסבא ברמת גן כאשר הייתה ילדה קטנה. לשם כך היא נפגשה עם רב וקיבלה הדרכה על מהותו של ליל הסדר, ועל הדרך הפנימה את גלגולותיה של התורה והחלה לשמור שבת וכשרות.

"צא ולמד". אחי אהובי העורכים את הסדר לראשונה, וזוגת צעירים עם ילדים קטנים: אפשר להקפיד על הסדר, לקרוא את ההגדה, לנסות להגיד חידושים ולספר סיפורים, אבל החוויה שהילדים יחוו היא לחץ, כעס וחזרה.

ואפשר להיות כמו הסבא ברמת גן. אינני יודע מה הוא עשה, אבל ברור שהוא יצר חוויה שאחרי עשרות שנים הנכדה שלו ניסתה לחקות, זו הייתה חוויה טובה שנשארה לה בזיכרון, ובזכות זה היא החלה לשמור שבת וכשרות. הסבא הזה זכה לספר באוזני בנו ובן בנו את סיפור יציאת מצרים למדבר. תכלית כל ליל הסדר הוא הסיפור הזה, כדי לחזק אצל הבן והנכד את שורשי האמונה. אם הלילה הזה הוא לילה מעצבן, לילה שבו הילד מדפדף בהגדה כדי לראות מתי כבר אוכלים - אז הילד יוצא מהלילה הזה לא רק בלי להתחזק באמונה, הוא עלול חס ושלום גם לצאת עם כעס על מי שציווה על הלילה הזה.

ובנימה אישית, אני רוצה לשתף אתכם במקרה מהבית שלנו: בני היקר סובל מ-ADHD, ולפני כמה שנים באמצע אמירת ההגדה הוא הודיע בקול רם כי הוא ריב והדבר משפיע על עצביו הרופפים. היה לי רגע של קושי. מחד, רציתי להגיד לו כי ליל הסדר היום ומצופה ממנו בגיל בר מצווה להיות קצת סובלני ולכבד, אבל לא זה מה שעשיתי. פניתי אליו ברוך ואמרתי לו: "תראה יקירי, אני מציע שתרוץ את ההגדה ולא תחכה לנו, כאשר תגיע לאכילת מצה אני אתן לך לאכול. אמא תגיש לך ארוחה משיעיה של 'שולחן ערוך', ואז כאשר תשבע בטנך, תחבור אלינו שוב". וכך היה.

הבן היקר כבר בן עשרים ולמד בישיבה של בחורים כמותו, והוא שח לי השבוע לפי תומו על שיחה שהייתה להם בחדר האוכל, שבה החברה אמרו עד כמה ליל הסדר הוא סיוט. "אני", אמר לי הבן היקר, "לא הבנתי על מה הם מדברים. ליל הסדר זה הלילה הכי יפה בשנה".

לב בנים על אבותם

דקלה יוספסבורג, מנחת הורים ויועצת זוגית בגישת שפר

השנה הקדוש ברוך הוא סידר לנו חתיכת סדר. אם נצליח לראות את הכל במבט ראי - סידרנו את הדבר הכי חשוב שיש. היחסים שלנו עם ההורים.

ליל הסדר תשע"ט:

ניקיתי חפיי את המקרר-תנור. סגרנו את הבית לפסח. הילדים לבושים סרט תואם חגורה תואם נעל. אנחנו נכנסים לאוטו ועם שתי מזוודות נוחתים אצל ההורים לשבוע. שנה שעברה אחותי הגדולה הגיעה ואני הייתי אצל חמותי, אז השנה לא מגיע לי? זה הרי בייסיק שהורים מארחים את הילדים לפסח. בטח עד שהקטנים יגדלו קצת.

האמת היא שאני מגיעה רק בגלל מצוות כיבוד הורים... בכל זאת אמא שלי חולת ניקיון ומעירה כל הזמן לילדים על הבלאגן. אבל למה הבית צריך להיות מוזיאון? למרות הכל פרנתי לה מתנה יקרה, כדי שלא נשמע ממנה את התלונה הרגילה שהיה לה קשה ושגיליה זה כבר גדול עליה. הרי ממילא היא בפנסיה. מה כבר יש לה לעשות כל היום?

ליל הסדר תש"פ:

בגלל משבר הקורונה לא קניתי להם בגדים חדשים. ולא יאומן - למרות המצב, הגדולה מתלוננת שלחברות שלה קנו. כאילו שאני חייבת לה משהו. זאת המקופחת הכרונית של הבית... כמה שאני נותנת - יש לה מה להגיד.

בסופר, לא האמנתי כשראיתי על הצג של הקופאית ארבע ספרות, ספרה ראשונה שתיים... מה כבר קניתי? סחבתי את השקיות לקומה שלישיית ועמדתי... יומיים (!) לבשל כדי שכולם יהיו מרוצים. העוגה של הקמח תפוחי אדמה יצאה קרקר והקניידלך התפורר. יאללה. רק להכין את הסמינים לקערה לקח לי חצי בוקר... לא דמינתי שזה כל כך הרבה עבודה... אוף!

הילדים שוב השאירו כלים בכיור ולכלכו את הסלון, אחרי ששבוע אני נושמת אקונומיקה והלך לי הגב. למה אי אפשר לשמור על הסדר? חוצפן הקטן, עוד יש לו מה להגיד. חולת ניקיון הוא קורא לי. איזה שטויות... בסך הכל רציתי שיהיה נעים לכולנו... אוף, איזה לחץ הפסח הזה... גדול עלי. שנה הבאה אני אצל ההורים.

מהותו של ליל הסדר היא העברת לפיד האמונה, אבל דווקא מאב לבן. אמונה זה לא רק לראות את ההשגחה בנושאים בוערים כמו קורונה, אלא גם בנושאים מאוד לא אופנתיים, כמו... ההורים שלי. בעצם הקדוש ברוך הוא שתל אותי בצורה הכי מדויקת דווקא אצל ההורים האלו ואין כאן שום טעות. דווקא אצל אמא שלי, ממש כמו שהיא, ואצל אבא שלי ממש כמו שהוא. אולי כי שם יש לי עבודה. אולי כי זה המקום הכי טוב עבורי לצאת מאזור הנוחות שלי ולצמוח.

בעצם אם ההורים צריכים להתאים את עצמם אלי, אם אני חכמה, מבינה ויודעת יותר מהם וחושבת שהם חייבים לי, אני גם לא זזה מילימטר, אבל גם לא נמצאת במקומי הטבעי. אני אולי בכובע של הקאוצ'רית שלהם, אבל ילדה אני לא. אני הופכת את סדר העולם, ואז בעצם למה שהילדים שלי יעשו אחרת? למה שהם לא ינסו לנהל אותי?

אבל אם אני מכירה תודה להורים על החיים שקיבלתי מהם, שלא לדבר על כל השאר; אם אני לא שופטת ויודעת שאני זאת שחייבת, אבל הם לא חייבים לי כלום; אם אני רוצה לשמוע את עצמם, גם אם זה לא תמיד נעים - אז אני בעמדה הטבעית שלי מולם, אני חוזרת הביתה להיות ילדה, ורק כך אוכל לקבל מהם את לפיד האמונה כדי להעביר אותו הלאה לילדי.

אם אני מתמקמת נכון, מתחת להורים שלי, ונושאת אליהם עיניים, אז אני מרוויחה הורים, מרוויחה את עצמי וסביר שארוויח גם שינוי עם הילדים והם יקבלו ממני את לפיד האמונה ויידעו שהם הכי מדויקים לאמא שאני. אם כך, אני באמת עושה ליל הסדר.

לתגובות: diklajo@gmail.com

הסדר שלכם יהיה מצויין! הרב יוסף יצחק ג'ייקובסון

בסיום סדנה לנשים חדר-הוריות עודדתי אותן לשאול כל מה שיש בליבן. אחת מהנשים הרימה את ידה וסיפרה-שאלה:

"לפני כמה חודשים" היא אמרה, "היה חג הפסח. העניין הוא שהגרורש שלי ואני עברנו דרך קשה בפרידה שלנו. אחרי שנים בבית המשפט במריבה על הילדים, סוף סוף הגענו להסכמה בנוגע למשמורות, שזה אומר שאנו מתחלקים בחגים. הפסח האחרון היה תורי - הילדים היו אמורים להגיע אלי לליל הסדר והייתי מרוגשת ביותר. הפכתי את הבית לפסח והכנתי הכל בצורה היפה ביותר; זה הולך להיות רק הילדים שלי ואני.

"כל כך שמחתי שהם יהיו איתי, סיפרתי על כך למשפחה, לחברים ולשכנים. ואז, שעה לפני החג, קיבלתי ממנו טלפון שמסיבה מסויימת הילדים לא יגיעו בסוף. כמעט התעלפתי מהשוק וכאב הלב. גם הרגשתי אשמה. אני מניחה שיכולתי לצלצל להוריי וללכת אליהם לסדר. אבל איך אוכל לעשות זאת? סיפרתי לכולם שהילדים שלי מגיעים!

"האמת היא שלא היו לי האנרגיות להיות עם אף אחד. הרגשתי חסרת תחושה ומשותקת. יבשה, ללא חיות.

"אז עשיתי את הסדר בעצמי. לבד. זה היה ליל הסדר הקשה והמר ביותר שאי פעם היה לי. פשוט ישבתי שם ובכייתי לכל אורכו. מתייפחת. זה לא היה פסח. זה היה תשעה באב. לא הייתי צריכה לאכול מרור. הייתי - כל חיי היו - מרור! כן אמרתי את כל ההגדה ואכלתי מצות; אבל ליל הסדר כולו לקח לי עשרים וחמש דקות.

"הרב ג'ייקובסון, האם עשיתי את הדבר הנכון? האם מילאתי את חובת קיום ליל הסדר? האם זה בכלל נקרא סדר? כי לא הרגיש לי שזה היה ליל סדר תקין..."

לפעמים, הרגעים הכי מוארים שלך בהרצאה הם מתנה מהקב"ה. אתה יכול להתכונן שעות, ואז ההשראה נוחתת אצלך במשפט שלא התכוננת אליו בכלל.

וכך ענית לה: את יודעת, בשנת 1988 אשתו של הרבי מלובביץ נפטרה, והוא נותר לבד, היות שלא היו להם ילדים. היא נפטרה בפברואר, וחודשיים אחרי זה הגיע חג הפסח.

עם מי יערוך הרבי את ליל הסדר?

אני זוכר שנער צעיר, ארי הברשטס הי"ד - שנים ספורות אחר כך הוא נורה בגשר ברוקלין, בשנת 1994 - ניגש אל הרבי אחרי תפילת ערבית כלילה הראשון של פסח, ובשם אמו הזמין את הרבי אליהם הביתה לחגוג את הסדר. המשפחה של ארי התגוררה בשרת איסטרן פארקווי, מרחק רחוב אחד מבניין 770. הרבי חיך לארי, אבל נענע בראשו לאות לא. הוא הודה לו, אבל אמר שהוא יקיים את ליל הסדר במשרדו הפרטי שב-770.

הייתי בחור ישיבה באותו זמן וראיתי את כל הסיפור. הרב ליבל גרונר, המזכיר, הציע לרבי שהוא יישאר עמו, אך הרבי שלח אותו לקיים את ליל הסדר עם אשתו וילדיו. וכך, הרבי מלובביץ הגדול - האדם שהיווה השראה לאין ספור אנשים לקיים לילות סדר בכל העולם - ערך את ליל הסדר לגמרי לבד, שאל את עצמו את ארבע הקושיות וענה בעצמו.

חלק מאיתנו, בחורי הישיבה, הודרו לערוך את הסדר ולחזור ל-770. חיכינו בחוץ לראות מה קורה. אחרי כמה שעות הרבי פתח את הדלת לאליהו הנביא ואמר "שפוך חמתך". הוא יצא מבעד לדלת כשהוא אוחז בידו נר והגדה. הרבי אמר את הקטע מההגדה, נופף אלינו לשלום וחזר פנימה לסיים את הסדר. לבדו.

"אשה יקרה!" פניתי אליה, "אם לרבי מלובביץ היה מספיק טוב לערוך סדר בעצמו, האמיני לי שהסדר שלך יהיה מצויין!"

"הוא יכול היה לערוך את הסדר עם מאה אנשים, אלף אנשים, עשרת אלפים אנשים. הוא היה אחראי לאלפי אנשים שחגגו לילות סדר מקטמנדו ועד אלסקה, מסן פרנסיסקו עד ניו זילנד. אבל בסופו של יום הוא הלך ועשה את ליל הסדר לבדו. הוא לא נזקק לאף אחד בשביל להיות קרוב לקדוש ברוך הוא. הוא לא נזקק לנתינת תוקף חיצונית. הוא ישב לבד וגילה את יציאת מצרים.

"הייתי רק בן חמש-עשרה באותו זמן", המשכתי ואמרתי לה, "אבל למרות גילי הצעיר חשתי עצב על הרבי שלא היה עמו אף אחד בשעת הסדר. למה הוא לא הזמין ולו אדם אחד שיהיה אתו? אבל היום, אחרי שאני שומע את הסיפור שלך, אני חושב שאולי גיליתי תשובה, שהיא רק הרגשה אישית שלי. כמנהיג ישראל אמיתי, הרבי רצה להעניק כוח לכל אותן נשמות שאי פעם ייאלצו לעשות את ליל הסדר לבד. הוא רצה שהם ידעו שהסדר שלהם, למרות שהתקיים לבד, הוא עוצמתי, אמיתי ומשמעותי. ההיסטוריה היהודית וההשגחה האלוקית יהיו עמם בסדר - בדיוק כפי שיהיו בעוד הרבה סדרים עם הרבה אנשים."

הרשו לי לחשוב כך גם לגבי הפסח הזה. הייתי רוצה לומר לכל אלו שעושים את ליל הסדר בגפם: אם לרבי מלובביץ היה מספיק טוב לערוך את הסדר בעצמו, לבדו, האמיני לי שהסדר שלכם יהיה מצויין!

כתב: ר' פיני דונר

באמת ובתמים פייגי לוי

בהתחלה צחקנו ואמרנו שנעשה מסיבת פייג'מות כליל הסדר, אבל אחר כך כשהתרצנו שאולנו את עצמנו איך נעשה את ליל הסדר הראשון שלנו. אז אנחנו עדיין מגבשים, לא סגורים על כל הפרטים.

אבל ברור לנו שנעשה הכל כדי שנרגיש כבני מלכים.

תמיד. לא משנה באילו זמנים.

כליל הסדר יהודים הם בני מלכים.

וכל שנה כליל הזה אנו יוצאים כבני חורין. עם מצות ומרורים.

אז קנינו בגדים חדשים,

ואביורי שולחן הכי יפים.

ומפית חדשה למצות

ועליה אבני חן מאירות.

והנחנו לרגע את המחשבות

על חולים ומסכות.

ואיך נשלם את ההוצאות.

ורק ביקשנו מכורא העולמים.

תן לנו השנה להרגיש אצלנו בבית. באמת

ובתמים.

כמו בנים של מלך מלכי המלכים.

יש לנו מצות לחמשת אלפים איש...

הרב נחמיה וילהלם, שליח חב"ד בבנגוק

ההכנות לחג הפסח בבתי חב"ד בתאילנד מתחילות חודשים ארוכים לפני החג. מדובר בלוגיסטיקה אדירה של הזמנת כמיות של מצות וכל מצרכי החג, הכשרות אולמות ענק ועוד.

בשנה שעברה השתתפו פה למעלה מחמשת אלפים משתתפים. ככל שמתקרבים יותר לתאריך מגיעים עוד ועוד אנשים לשאול ולקבל פרטים.

הסדר עצמו הוא חוויה בלתי רגילה. כאן בבנגוק אנחנו מתחלקים לכמה אולמות ענק שבכל אחד מהם 700-800 איש, וכל שולחן קם בתורו ומקריא יחד קטע מההגדה. כולם יחד שרים וכל באי הרחוב הסואן שבית חב"ד שוכן בו עוצרים ומנסים להבין מה קורה פה ומה פשר העוצמה הזאת.

הסדר מסתיים כשקהל האלפים שר יחד את "אחד מי יודע". מדובר בעוצמה וכוח שאנשים לוקחים איתם לכל השנה. יש אנשים שטסים לכאן שנה אחרי שנה כדי להשתתף שוב בסדר כי הם לא מוכנים לוותר על החוויה.

השנה כמובן התחלנו את ההכנות כרגיל, הזמנו קונטיינרים של מצות ויין וסיפיקו לאלפי אנשים. ואז הגיע נגיף הקורונה שגרם לנו לשנות את כל התכניות. לגבי היין, נשתמש בו לכל השנה. נעשה מאמץ מיוחד להגיע לכל יהודי ששוהה בתאילנד ולהביא לו מצות ויין וכל מצרכי הסדר כדי שיוכל לחגוג אצלו בבית. לכל אחד מהשולחים יש שיעורים בזום ובאמצעים דיגיטליים כדי להדריך איך לנהל את הסדר.

זה לא פשוט ולא קל לחשוב על ליל הסדר עם המשפחה המצומצמת לבד. למרות זאת הולכת להיות חוויה מיוחדת והילדים שואלים כל הזמן: אבא, אולי נזמין לפחות כמה יהודים. ננסה לראות, אם התקנות בתאילנד יאפשרו, נרצה להזמין לפחות את האנשים הגלמודים.

המחשבה על המצב הבלתי-שגרתי הזה גרמה לי לחשוב על הסיפור הידוע על האחים הקדושים רבי אלימלך מליז'נסק ורבי זושא מאניפולי. בימי גלותם, כשנדרו ממקום למקום, הושלכו פעם לכלא על לא עוול בכפם. שני הצדיקים לא התרגשו מן העניין ואמרו זה לזה: בוודאי תוך זמן קצר תתגלה העטות ונתשתחרר.

באמצע הלילה מתעורר רבי זושא ושומע סביבו בכי. הוא רואה שרבי אלימלך אחיו בוכה. כשביקש להבין את פשרו של הבכי, נענה אחיו בהצביעו על דלי הצרכים שעמד במרכז התא: "עוד מעט יאיר השחר ועלינו להתפלל שחריה, אך לא נוכל להתפלל במקום כזה".

נענה רבי זושא ואמר: "בדיוק להפך. זו סיבה לשמוח. הסיבה שאנחנו מתפללים כל יום היא כי הקדוש ברוך הוא ציווה עלינו להתפלל, והוא שציווה שלא להתפלל במקום הזוהמה והטינופת. גלגלה בדינו ההשגחה את הזודמנות לעשות נחת רוח לפניו יתברך על ידי זה שנעשה רצונו ולא נתפלל. עלינו אפוא לשמוח באותה שמחה שבה היינו מתפללים!". מרוב שמחה הם פרצו בריקוד. לשמע הריקוד והשמחה, התעוררו גם האסירים האחרים והצטרפו גם הם לריקוד.

הסוהרים הנדהמים פתחו את התא וראו שכולם שרים ושמיים. הם ביקשו לדעת על מה ולמה כל החגיגה הזו. שאלו את האסירים ואילו הצביעו על האחים הקדושים ואילו הם הצביעו בלא אומר על הדלי. אמרו הסוהרים: "אם זה משמח אתכם, נוציא את הדלי מהחדר". אמרו ועשו. הדלי הוצא מן החדר והצדיקים עמדו להתפלל לפני קונם.

בימים האחרונים אני חושב על הסיפור הזה רבות. בכל שנה אנו נוקטים במאמצים כבירים כדי לקיים את הוראת הרבי מליובאוויטש ששום יהודי לא יישאר מאחור ושגם הבן החמישי, שאינו יודע כלל על קיומו של שולחן הסדר, יבוא ויצטרף. השנה, נראה שהקדוש ברוך הוא רוצה שכל אחד מעמנו, השלוחים, ישקיע יותר בחוג המשפחה שלו. מוטל עלינו אפוא לעשות זאת באותה שמחה שבה ניצחנו על הסדרים המוני המשתתפים. ויהי רצון שמי שאמר לעולמו די יאמר לצורתו די ונזכה לגאולה האמיתית והשלמה בקרוב.

מעולם לעולם

אבי טאוב

[את הדברים הבאים אני כותב לקוראים בני גילי ודומים לי במצבי - בני שלושים. כמה ילדים, ניסיון להיות עצמאי והרגשה עמומה של ילד].

אנשים שונים מקוננים על האיסור לעשות סדר אצל ההורים. אם מקשיבים טוב אפשר לשמוע כמה קולות של אכזבה והחמצה. לעשות סדר אצל ההורים או אצל סבא וסבתא זה נפלא. כיף להגיע לבית ממורק, למאכלים עמוסים בזכרונות, לפגישה היסטורית של אחים ובני דודים. ויותר מזה - בישיבה על כיסא נמוך מדי בין דודה ביקורתית או גיס טרוחן, לצלילי המריבות של מי קורא עכשיו את ההגדה ואם זה מהר מדי, מתחורת ההבנה: אנחנו יהודים ואנחנו עושים תמיד משהו בלתי אפשרי. התפרצות הסטרס הזו, לחץ אנושי, הנדחק בכוח או בדרך נס לסטנדרטים גבוהים של טקס מוקפד, לחגיגות הבלתי מומצת - זה יהודי. זה פלא לא נורמלי. לדבר על התגלות אלוקים לעם עבדיו על קניידלאך או קטניות, כשאין מקום לשים את המרפקים.

וכל זה חסר. נשב שוב לבד. בחושך. כל ישראל פולנים זה לזה. בחמש מאות המילים שהוקצבו אחלוק מניסיונו כדי לעזור לך להרים את הסדר ואת הוייב גם אצלך. בחמש השנים האחרונות לא הלכנו לא להורים שלי ולא להורים שלה. יש לנו ביפו 'משפחה מזמינה'. אנחנו חיים בתוך פרויקט, בתוך חלום - 'בית פתוח ביפו ליהדות ויצירה'. אירחנו את הסדר בעצמנו, לפעמים נדחקו עשרות אנשים ולפעמים היה מקום של כבוד לכל אחד.

אני חושב שחורף מהעניין הזה שלא באים להתארח, יש את עצם הקושי במעמד של להיות זה שעורך את הסדר. קצת כמו הקושי לעלות חזן. המחשבה הראשונה - "זה לא בשבילי. זה גדול עלי. שחררו אותי". כשהלכתי לסבא יוסי ז"ל, ידעתי שאני פוגש סיפור יהודי. סבא יוסי צעד בדממה את 'צעדת המוות', ובמקום לדבר על זה עם חבורת הזקנים מבית הכנסת הנכחד שלו, כשהם נפגשו אצלו בסלון הם למדו בבא בתרא. אצל סבא יוסי ידעתי - בלי שאמר מילה - הסיפור שלנו ארוך. היהדות אינה עקרונות מופשטים. היא דת היסטורית, נשענת על סיפור מתגלגל, מתפורר לארבע רוחות ומסופר בשישים ריבוא פירושים. עכשיו אני צריך להיות הסיפור הזה? אני מוסר את העדות? אני, עם הספקות, הרשלנות, הקיום המגוון? כתפיש השמוטות אינן רציניות מספיק. זה מביך וזה עמוק מאוד. אני חושב שוב: ככה נכון להרגיש - אבל לא לעשות.

אני השלמתי עם המצב בגלל ה'משפחה מזמינה', אולם השנה, העולם קפא והזמן עמד. כל אחד צריך לחיות ממה שיש לו - גם ביראת שמים וידישקייט.

אבל, לא צריך לעצור במה שיש. התורה עוברת באש. אך איך מעלים את האש לליל הסדר? הימים שלנו עוברים בהתעסקויות טפלות, בדאגת ממון, בטיפול בילדים. ואיך מתעוררים לפסח? אשתף בעצה מעבודת התפילה ואייבא אותה לסדר. לפעמים אני חושב שכל התפילה היא פירוש של עניין אחד. כשאמר שכל התורה היא פירוש ל'ואהבת לרעך כמוך' - זו הזמנה לפרשנות: צריך ללמוד שגם דין 'גוד אסיק מחיצתא' בהלכות סוכה וגם חובת ביקור קרבנות הקדש, הם פירושים שונים למצוות אהבת הרע.

וככה בתפילה: לפעמים אני מתפלל, וכל התפילה היא פירוש ל'טוב השם לכל רחמיו על כל מעשיו' ולפעמים ל'אין עוד מלבדו'. כל פרק וכל מילה הם פירושים שונים לעניין אחד. וכך בליל הסדר. אל תלמד הרבה, תלמד עמוק. קח לך עניין אחד, תורה אחת, דיבור אחד, ניגון אחד ולך איתם. ברגליך תלך מפניה לפניה אך מחשבותיך ינדדו מעולם לעולם.

קראו נא

ספרים חדשים מבית מעיינותיך
שביעי של פסח מבית מדרשו של הרבי
ושווה לכל נפש פרקי אבות
- על פי שיחות הרבי

מעיינותיך
בית הוצאה לאור לספרות חסידית

לרגל המצב העולמי אפשרות ייחודית לקבל
את הספרים בחינם במייל: orvechayoot@gmail.com
כמו כן ניתן להורידם בכתובת: www.toratchabad.com

מוחיך דהתחדשות

מתבוננים בהשתאות במציאות הזויה

השנה לא אפינו מצות

דוד הלל

בית המקדש ולחזרת הנבואה ולחידוש הלכות טומאה וטהרה. אבל אנחנו קצת מדחיקים שהמשמעות היא שינוי מופלג באורח החיים הדתי. שהיהדות שלנו היום היא רק "גרסת בטא" מוקדמת ביחס ליהדות שאנחנו מייחלים לה. וגם מי שמודע יותר לפער, מתקשה לראות איך יתבצע המעבר. איך אנשים שהתרגלו לחיים יהודיים מאוד מסוימים, יסכימו לעדכן פתאום את אופן עבודת ה' שלהם. הרי את חידוש התכלת העולם הדתי עוד לא מוכן לעכל, איך הוא יגיב כשתיווצר האפשרות להקריב קרבן פסח?

אבל עכשיו אנחנו במציאות שכל פעולה דורשת חשיבה מחודשת על סולם הערכים שלנו. אהבה פירושה ניתוק פיזי. סולידריות היא ריחוק חברתי. קהילתיות פירושה למצוא דרכים חדשות ויצירתיות לתקשורת ולעזרה הדדית. אי אפשר לפעול על אוטומט, לעשות מה שהורגלנו - וזה אפילו מסוכן.

יכול להיות שסגירת בתי הכנסת היא סוג של עיסוי לשרירים היהודיים התפוסים שלנו. לדתיות האוטומטית. פתאום מתברר שאפשר להיות יהודי שלם בלי חלקים שלמים מעבודת ה' המוכרת, או לקיים אותה באופנים חדשים ומרגשים. זה לא קל, וזו מצווה לשעה בלבד, אבל יש פה פתח תקווה. הגמישות שהקורונה מחוללת בנו כעת תישאר גם אחריה, ותוכל לשמש מצע להתחדשות יהודית בעזרת ה'.

•••

יש שלושה שלבים עיקריים באפיית מצות: הלישה והעיבוד הראשוניים, שנועדו לשכנע את הקמח והמים שהם נועדו זה לזה, באמצעות מעיכה בכוח; לאחר מכן העריכה והניקוב, שמטרתם להפוך גוש בצק חסר צורה למצה דקה, עגולה ונאה; ולבסוף האפייה בתנור, שהופכת את הבצק לטעים ומזין.

ואי אפשר לדלג על שלבים או להתחיל מהאמצע. אם לא נמעכת ונילושת כראוי, אתה לא יכול לצפות להפוך למצה. ואם לא ערכו אותך במערוך, תשכח מלהתפנק בחום התנור.

אבל אם אתה מוכן לעבור את כל שלושת השלבים - התיקון שלך שלם ומשמת. שנוכה.

ביום שישי הייתה אמורה להתקיים החבורה הקבועה שלנו לאפיית מצות לכבוד הפסח. אני אוהב מאוד לאפות מצות, ולא פספסתי את זה מאז שהייתי ילד (חוץ מפעם אחת בצבא). מיד אחרי פורים ניסינו להקדים את החבורה, אבל שעתיים לפני הזמן המיועד לה הוחמרו ההנחיות של משרד הבריאות ונאלצנו לבטל, בכאב רב ובדמעות.

קשה בלי בית כנסת. מתגעגעים לקריאת התורה. משתוקקים ללימוד בחבורה, לטבילה במקווה, לקדיש קדושה וברכו. יש אנשים ששמרו על הקביעות הללו במסירות במשך שנים - ועכשיו מוכרחים לוותר עליהן בכאב. ננסה להתבונן במצב החדש בעזרת המודל של הבעל-שם-טוב לכל תהליך תיקון: הכנעה-הבדלה-המתקה.

הכנעה: זו גזירה קשה וכואבת. אם כשיורד גשם בסוכות אנחנו אמורים להרגיש נוזפים, על אחת כמה וכמה עכשיו, שכל החיים הדתיים הקהילתיים נשללים מאתנו. איך אפשר לראות את היכולי הישיבות ריקים? איך אפשר לראות את ציון רשב"י סגור על מסגר ובריח? האם אי-פעם התמעטו כל כך לימוד התורה והתפילה בכל העולם, כמו בשעה הזו? ומילא הקושי שלנו, אבל מה עם צער השכינה שורדאי מקיימת "עמו אנכי בצרה" ומזדהה עם הרגשת החוסר? מתוך הכאב הקשה עלינו לפשפש במעשינו ולעשות תשובה, ומתוך כך אולי נזכה שנורגיש כמה ה' מרחם עלינו, ושתוסר הגזירה.

הבדלה: אף-על-פי-כן, צריך לשים לב שגם שמירת ההנחיות החדשות היא מצווה רבה, של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". זו הזדמנות להתבונן במדרג של הערכים שלנו, ולהיזכר כמה תורתנו תורת חיים, עד שחיי הציבור הדתיים נדחים מפני עצם החיים. אנחנו מכירים סיפורים מההיסטוריה הרחוקה על הוראות הלכתיות שניתנו בשעות מצוקה - לאכול טרף, לאכול בצומות - וכעת יש לנו הזדמנות להצטרף לרשימה המפוארת של קהילות שידעו לזהות את רצון ה' בזמן אמת ולנהוג כך. במבט כזה, אפשר לקיים את כל ההגבלות לא רק מתוך כאב אלא גם עם שמחה אמיתית של מצווה. "וחי בהם".

המתקה: כולנו מתפללים לביאת המשיח, לבניין

מה נשתנה? קל. הכל השתנה

הרב יוני לביא

ארגון קהלים

שנית, פסוקי הנבואה העתיקים מלפני 3,000 שנה מהדהדים בכותרות העיתונים של היום: "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו... ולא ייתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף" (שמות יב). המשימה: הסתגרות משפחתית. כאז כן היום, היא הכרחית כדי לשמור על חיינו. האם היא קלה? ממש לא. אך בידינו הבחירה כיצד לעבור את הימים האלו:

ב'מרור' או ב'חרוסת'.

האם נתהלך בתחושות מרות של תסכול, כעס ואכזבה.

או שנדע להביט בעין טובה במתיקות השזורה בחיינו ולא נשכח להכיר תודה עליה בפה מלא. לצד זה, ניקח מדי פעם עוד נגיסה מהמצה, "לחם האמונה", בלשונו של הוזהר הקדוש.

נתחזק בידיעה שלא קרתה כאן תקלה מקרית שגרמה לנגיף מסתורי להשתלט על העולם.

כיהודים מאמינים אנו בטוחים שריבוננו של עולם ממשיך להנהיג את המציאות ולכוון את ההיסטוריה, והאמונה הזו משרה עלינו ביטחון ורוגע גם בזמנים של ערפל.

זו המשמעות העמוקה של 'ליל הסדר'. הידיעה שגם בתוך אפלת ה'לילה' יש 'סדר'.

•••

הדבר השלישי הוא ההבטחה הנושנה "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" (בראשית טו).

גם אם איננו מבינים למה באה הקורונה, אנו בטוחים שבסופו של דבר נצא ממנה מורווחים. כי אם השנה לא נשאל רק "מה נשתנה?" (קל). הרי הכל השתנה), אלא בעיקר "מה נשתנה" – נגלה איך בזכות הימים המיוחדים האלו אנו הופכים ליותר משפחתיים, צנועים, סבלניים, מתחשבים, יצירתיים ומאמינים.

איך קשורה הקורונה לפסח? קודם כל, בזכותה עברנו מ'מצב חמץ' אל 'מצב מצה'. חמץ מבטא את ההתנפחות וההרחבה, בעוד מצה מסמלת את המיצוי והעצמיות. במשך שנים התרגלנו לחיים 'נפוחים' ומלאי תוספות – שופינג, מסעדות, הופעות, אירועים המוניים, נסיעות לחו"ל. כל אלו הפכו לנורמות מצויות, לדרך חיים. מושכת ומהנה מצד אחד, אך גם גורמת להחמיץ הרבה מהצדדים העמוקים יותר של החיים.

והנה באה הקורונה ואילצה אותנו להתכנס הביתה ולהסתפק בתמצית הצנועה של הכל.

בואו נודה על האמת: אם לפני שנה משהו היה אומר לנו שנסתגר שבועות שלמים בין ארבעה קירות עם חבורת ילדים נטולי בי"ס וגן, שנמשיך לעבוד במקביל מהבית, ונוותר על המוני הרגלים שהפכו להיות לחם חוקנו – היינו אומרים לו שהוא מדמיון והוזה.

והנה מתברר שזו בדיוק מציאות חיינו.

להפתעתנו התגלו דברים מדהימים:

אנחנו מסוגלים להישאר ימים שלמים בבית עם ילדים, מבלי לתוז בין פארק מים – סרט בקולנוע – פיצה בקניון, ולא רק להישאר בחיים אלא אפילו לגלות תחומי עניין חדשים ועיסוקים יצירתיים.

התברר לנו שאפשר לעשות הרבה מהעבודה מהבית מבלי לבזבז שעות ביום על נסיעות, עמידה בפקקים, חיפוש חניה, מעליות וטקניות בורקסים בישיבות בלתי נגמרות.

ויודעים מה, גילינו שאפילו חתונות יכולות להיות שמחות להפליא גם אם הן בנוכחות מניין מצומצם במרפסת ולא אלף איש בגן אירועים.

למדנו שהתמצית של המצה עוצמתית להפליא, וכל השאר הוא באמת רק בונס.

•••

מנהג מתוועדים בליל הסדר

להפוך קושי לקושיה

הרב מומי פאלוך

ישיבת אורות שאול

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

"עת צרה היא ליעקב". צר ומציק. "עלה המוות בחלוננו". הושיענו.

האווירה הקשה של הימים הללו הציפה אותי ובלבלה ברגשות ומחשבות. חיפשתי אחיזה.

אך טבעי היה לפנות אל אוצרות הקודש שבהגדה ולצלול לתנועות פנימיות. לדלות משם תובנות ועצות לעת הזאת. ניגשתי לארונות בה סדרות ההגדה, ובהתרגשות וציפייה אחזתי בידיים נקיות הגדה האהבה ומדופדפת. המונחים העתיקים המתינו לי מרחפים מעל דפיה:

גאולתן של ישראל, עלמא דחירו, האידאה הלאומית, התפוררותה של אימפריית הרשע מצרים, התגלות שכניה, כינונו של החופש ועוד ועוד.

השתיתי קמעא.

הללו, כך המשכתי להרהר וסוגר מבלי משים את ההגדה, אינם מתאימים בימים אלו. הטיירוף שאנו נתונים בו אינו מצוי בתווך המתוח שבין ישראל לעמים; אינו מעמיד את אור הצדק והטהרה אל מול הרשע והעוול; את האמונה הזכה ביחידו של עולם נוכח בערות ואטימות אלילית.

הפעם, הטבע שטף אותנו בעיוורונו. נגיף ביולוגי מערער חוקיות וסדר בראשית. לא סגולת ישראל, לא צדק ולא האמונה עומדים עתה למבחן ולכירור. קני הנשק האמוניים המסורתיים מכונים למטרות אחרות.

התאכזבתי. כיצד אוכל להיכנס לחג החירות? מהי התנועה הפנימית והמחשבתית אותה אשא בתוכי בימים אלו? חיפשתי גל רוחני לגלוש עליו.

בעל המאור עיניים מצ'רנוביל, מתלמידי המגיד, דורש (בפרשת האזינו) את הפסוק בתהילים "מלכותו בכל משלה" באופן נפלא: "כביכול נתצמצם בסוף המדרגה דרך משל, כדי להבין אותנו... שנתמשל על ידי הכל ובתוך המשל גנוח הנמשל". הנהגת ה' בעולם הרי היא כמשל שבתוכו גנוח נמשל אותו אנו אמורים לפענח. ה' מנחיק את עולמנו במעטה שצופן בתוכו פשר וסיפור עולמי ואישי. התרגום עלינו.

מהו הנמשל של אירועי התקופה? למה ה' קורא לנו בימים אלו מבין תנודות הזמן? מה מתמשל בי, בקהילתי, בעמי ובעולמי נוכח אירועים אלו?

השאלה תקפה אותי ולא מצאתי תשובה. העליתי השערות וטענות ידועות וממוחזרות, ולא מצאתי בהירות. נותרתי מוקשה.

לפתע הפך הקושי לקושיה וזו השמחה הגדולה של ההכנה לליל הסדר. "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?" זו התנועה עימה יש להיכנס ללילה הגדול. ועם התנועה הזו הופכת המצוקה לאור, "הפכת מספדי למחול לי".

נבוא כולנו פתוחים וענווים ונעמוד בשאלת תם וחכם, ונשאל מה ה' שואל מעמנו בימים אלו? נהרהר בשאלה, נתבונן בה בצדדים שונים, נלבן בחבורה, בתפילה שיאיר ה' עינינו.

מהו הנמשל של אירוע התקופה? למה ה' קורא לנו בימים אלו מבין תנודות הזמן?

כשהכרתי את רבי יחזקאל

הרב דובי גרינברג

בית חב"ד כוכב יאיר-צור יגאל

ושאינו יודע לשאול, את פתח לו

"את פתח לו - גדל צער האב, וכראותו שאין מענה כפי בנו, תשש כחו כנקבה" (שמחת הרגל לחיד"א. הובא בהגדת הרבי) היה זה כשבוע לפני חג הפסח לפני עשר שנים, כשהתקשר אלי אדם בעל קול חביב במבטא דרום אמריקאי מובהק: "קוראים לי יחזקאל" הוא אמר, "וברצוני להזמין אצלך מצות". כמה? שאלתי, שלישיה או קילו? "עשרה קילו" הוא ענה לי. עשרה קילו מצות שמורות לפסח, זה בערך מאה וחמישים מצות, ארבע מאות וחמישים כזיתים לדעת המחמירים. את מי הוא מאכיל שם למען ה'? הרהרתי לעצמי.

כשבא לקחת את המצות, פגשתי. חסיד הדור בעל זקן שיבה ועיניים מאירות. לא, הוא לא מתגורר ביישובנו.

"בן יש לי כאן" הוא סח, "לפני שנים רבות סר מדרך הישר ונטה לדרכים עקלקלות. לאחר תפילות רבות, הקים לו הבן בית עם יהודיה בת יהודיה, אך רחוקה מרכזי ישראל סבא" סיפר לי כשהוא נאנח. "לזוג נולדו ארבעה ילדים. ואני מתהפך על משכבי בלילות, כיצד אוכל לספר לילדים אלו על מורשתם, כיצד אוכל להחדיר בהם קורטוב של יהדות? הן אפילו לשאול אינם יודעים!"

"החלטתי", סיפר יחזקאל הסב בעיניים מצועפות, "להיות להם לאב ולסב הרחמן והאהוב ביותר בעולם, אני מסייע להם בממון ובעצה בכל דרך. ובכל חודש ניסן בא אני להתארח אצלם לחודש ימים, כשאני עמוס במתנות ובמענקים, למען לא אכביד עליהם חלילה. נוטל את נכדיי האהובים לטיולים ואטרקציות, מממן ומארגן את כל צרכי הפסח.

"ומבלי שאיש ימחה או יתנגד", לאט באחוני יחזקאל בעיניים נוצצות בדמעות, "במשך חודש שלם מתנהל בביתם בית חסידי על כל הידוריו ודקדוקיו, שולחן סדר כמלך בגדוד, לימוד תורה, סיפורי צדיקים, שירה וזמרה ועוד ועוד.

"בני וכלתי מנצלים את הזמן להשקיע בענייניהם, ואני זוכה להאיר את נכדיי באוצרות ישראל סבא!"

במהלך השנים הבאות הכרתיו עוד ועוד, כשהוא מושך את נכדיו בהשכל ובחכמה ובחבלי עבותות אהבה, יום יום, שעה שעה.

"ושאינו יודע לשאול?" אל תהיה לו לאב קפדן, " את פתח לו". היה לו כאם רחמניה, התאזר במידותיהן של ארבע האימהות שהעמידו את בית ישראל. וכולי האי ואולי, בסייעתא דשמיא תצלח דרכך!

מגילת

מתוודעים בליל הסדר

מה יש לשאול – כשאתה בעצמך התשובה? הרב יואל בייטש

מרצה לחסידות

”

קודת המוצא של הבן הרביעי היא שהוא פשוט פחות נחוץ לנו, שהוא סרח עודף. ליד אחיו החכם והלמדן.

ישאנו יודע לשאול – את פתח לו שצאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בצעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. יכול מראש הדש, תלמוד לומר "ביום ההוא", אי ביום ההוא יכול מבעוד זמן, תלמוד לומר "בצעבור זה" – בצעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך.

הבן הרביעי הוא אאוטסיידר מוחלט בגזרת היהדות. העולם בחוץ הוא המגרש הטבעי שלו, ומול כל ההלכות והמנהגים של שולחן הסדר, הבן הזה נבוכ ולא יודע את נפשו.

והנה דווקא כאן אנחנו מעמיסים דרשה ארוכה ולמדנית כל כך...

אך היהדות איננה עוסקת בדרשות, תשובת ההגדה כאן עושה 'סדר' בתודעה של הבן הרביעי:

נקודת המוצא של הבן הרביעי היא שהוא פשוט פחות נחוץ לנו, שהוא סרח עודף. בטח ליד אחיו החכם והלמדן. לכן מודיעה ההגדה: ביהודים אין סוג א' וסוג ד' אלא רק חלוקת תפקידים. לכן עליך לדעת שגם הבן החכם, זה שעוסק בתורה כל ימיו ונזמנה לך שהוא הוא היהודי המושלם, גם הוא זקוק ליציאת מצרים ולגאולה. בדיוק כמותך.

ישנו אמנם הבדל, אצל אחי הלמדן "יכול מראש חודש" – הוא אינו זקוק דווקא לליל הסדר שיזכיר לו לצאת ממצרים. גם כשאין שום אור חגיגי של חג, וחשכת ראשיתו של החודש בעיצומה, הבן הלמדן הזה חי את היהדות, ותורת ה' שגורה על פיו. מה אם כן תפקידו? לצאת ממצרים בכך שיחשוב כל העת שלא מספיק ללמוד תורה, אלא חשוב לשים לב מה התורה לימדה אותו. כמה היא זיככה את מידותיו, ניקתה אותו מהבוץ האגואיסטי, והפכה אותו לכלי מוכשר להשראת השכינה בעולם. חתיכת אתגר.

ומה איתך? מה עם הבן הרביעי?

ממשיכה ההגדה: תלמוד לומר "והגדת לבנך ביום ההוא". "יום" הוא אור גלוי, ו"הוא" – לשון נסתר – הוא אור נעלה מאוד שלמעלה מהשגת בני אדם, ("אור הסוכב כל עלמין"). ביציאת מצרים ובכל שנה מחדש בחג הפסח, מתגלה באופן מוחשי אור נעלה ומרומם שיאיר גם אותך. אז תרגיש גם אתה סוף סוף בן חורין, והגאולה תהיה נחלתך, בדיוק כפי שהיא נחלת אחיך הלמדן.

אל תיפול ברוחך! עוד רגע מאירה הלכנה בשלומתה, השמיים ייפתחו ויאירו אותך באור יקרות. אתה סוג אא!

"ועדיין", מהרהר לעצמו בתוגה הבן הרביעי, "אני אנאל, אך דווקא ברגעי גאולה של ליל הסדר, נראים עיסוקי בגשמיות העולם כה מיותרים, כמה חבל שאינני יכול לעזוב את עיסוקי ועבודתי בעולם לצמיתות".

משיכה ההגדה: "בעבור זה – בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", מה אתה עצוב בשעה ש"בעבור זה" נשלחת?!

כלומר, כדי לגלות בדברים הגשמיים – במצה ובמרור המונחים לפניך – את אמיתת מציאותם, שהיא הקב"ה ואין עוד מלבדו, לשם כך נשלחת ועל כך תפארתך וגאולתך. אז מדוע אתה לא יודע לשאול? כי אתה בעצמך התשובה.

(על פי תורת מנחם חלק טז עמוד 201)

הנבואה האחרונה

הרב מרדכי גרינברג
ישיבת כרם ביבנה

ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו

שלוש קושיות:

א. סיפור יציאת מצרים "מתחיל בגנות ומסיים בשבח". אך נוסח הסיום "ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו" אינו בהקבלה ל"עבדים היינו" (לעומת נוסח הרמב"ם שמסיים "בניסים ונפלאות וכו' ובחירותנו").

ב. הפטרת שבת הגדול עוסקת בענייני דין ומשפט. "וקרבתו אליכם למשפט"; "הנה היום בא בוער כתנור"; ומסיים "לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". מתאים יותר לשבת שובה ולא לשבת הגדול!

ג. הנביא מוכיחם "שובו אלי". והם אינם מבינים - "במה נשוב?"

"אתם קובעים (גזלים) אותי". ושוב שואלים - "במה קבענוך?" ומיד התשובה "המעשר והתרומה". אם אינם מפרישים תרומות ומעשרות ואוכלים טבל, הם מבינים מצוין את התוכחה. מדוע הם שואלים?

"חזקו עלי דבריכם!" והם - "מה נדברנו עליך?" והתשובה: "אמרתם שווא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו". והרי אלו דברי כפירה, מה זאת ההיתממות הזאת??

התשובה מופיעה בהמשך: "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלקים לאשר לא עבדו". והגמרא מסבירה שגם עובד אלוקים וגם "אשר לא עבדו" שניהם צדיקים גמורים! לא ש"אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למאה ואחת".

מאה פעמים - עמידה בנורמה (של הימים ההם). מאה ואחת - יציאה מהנורמה, רצון לעשות מעבר.

הרשע אינו מקיים חובותיו. הצדיק מקיים כל המתחייב, אך לא מעבר לזה, ואחרי שלמד מאה פעמים חש שכבר מילא חובותו ורשאי מעתה לפנות לעסקיו האישיים, והוא נקרא "לא עבדו". אך יש מי שמחפש לעבוד אף מעבר למתחייב, וטורד בשאלה איך יפעל עם א-ל בכל יכולתו, וממשיך ללמוד, והוא צדיק עובד אלוקים.

ההפטרה אינה עוסקת ברשעים שאוכלים טבל. הם פועלים בדרך לגיטימית, ומשתמשים ב'פוטנטי' הלכתיים בשביל להתחמק ממעשרות (ראו ברכות לה: דורות ראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקסמון כדי לחייבם במעשרות, ודורות אחרונים היו מכניסים דרך גגות, כדי לפטורם). אך אין זו עבודת ה' להתחמק מחובות. משום כך הם מתפללים על דברי הנביא "במה נשוב?" ו"מה נדברנו עליך?". וטענתם מוצדקת מבחינת החוק. "שווא עבוד אלקים ומה בצע" - אם החוק מאפשר לפטור הוצאות משלום מס הכנסה, למה לשלם בהתנדבות? למה לשלם לשווא, בחינם, ומה בצע, מה הרווח בזה.

הגמרא מספרת (מנחות מא) שמלאך נוף ברב קטינא על שלבש תמיד בגדים שאינם חייבים בציצית. שאל רב קטינא: האם מענישים על מצוות עשה כאלה, שהרי אין חיוב לקנות בגד של ארבע כנפות ולהתחייב בציצית. והמלאך ענה: "בזמן דאיכא ריתחא - ענשינן" (בזמן של דין, מענישים). וזהו פירושו של יום הדין שבהפטרה. אתם פועלים בלגיטימיות בהיותכם נפטרים ממעשרות, אך אין זו עבודת ה'. ובזמן שיש כעס, ביום הדין, גם צדיקים כאלה נענשים על שלא היו עובדי ה'.

ההפטרה שמכינה אותנו לפסח, היא בפרק החותם את כל ספרי הנבואה, במילים: "זכרו תורת משה עבדי". לא אמר "שמרו על התורה ועל ההלכה", אלא "תורת משה עבדי", כי סוף דבר מצווים אנו להיות עבדי ה' ולא רק לקיים מצוות.

שמו של משה לא מוזכר בהגדה, כי הערב המוקד הוא "אני ה'". אך פעם אחת מוזכר "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", כי זה משתלב עם מגמת ההגדה, להיות עבד ה'.

את המגיד אנו מסיימים בשבח המשמעותי של "קרבו המקום לעבודתו". "עבד ה' הוא לברו חופשי". איננו מסתפקים בהודאה על כך שיצאנו מעבדות לחירות, אלא שמחתנו והודאתנו היא על זכייתנו לצאת לחירות אל עבדות ה' יתברך!

”

הם מתפללים על דברי הנביא ושענתם מוצדקת מבחינת החוק. אם החוק מאפשר לקבל פטור ממה הכנסה, למה לשלם בהתנדבות?

מגיד

מתוודעים בליל הסדר

מגיד כנגד מגיד הרב יהושע מרדכי שמידט

ראש ישיבת ההסדר נחלת יוסף בשבי שומרון ומחבר שיטת הסימנים על הש"ס

נדרה מַגְדִּימָה - אָנוּס עַל פִּי הַדְּבָר

מספר פירושים ל"אנוס על פי הדיבור". רש"י אומר שהדיבור הוא דיבורו של הקדוש ברוך הוא שאמר ליעקב לרדת למצרים. הרשב"ץ מסביר שהדיבור הוא הגזירה שנאמרה לאברהם אבינו "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום".

נראה לעניות דעתי להציע פירוש נוסף: הדיבור שגרם לנו לרדת למצרים הוא הדיבור של "ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם". וכמו שאמר שם רש"י "כל רעה שהיה רואה באחיו בני לאה היה מגיד לאביו". יוסף היה מגיד הרעה לאביו, ומתוך הלשון הרע התגלגלה שנאה נוראה וירדנו למצרים.

ואנו כ'מגיד' של ליל הסדר מתקנים את ה'מגיד' של יוסף ואחיו. על ידי דיבורים טובים על הניסים והנפלאות שעשה לנו הקדוש ברוך הוא בעשר המכות, ביציאת מצרים, בקריעת ים סוף, במן ובענני הכבוד, אנו מורידים שפע של חסדים וטוב לעולם. וכדברי הנועם אלימלך בפרשת בהעלותך: "כשהצדיק רוצה לעורר רחמים ושפע לעולם, צריך לעורר מתחילה חדווה ושמחה לבורא ברוך הוא, ועל ידי זה משפיע השם יתברך טובות לעולם".

זוהי עבודת המגיד בליל הסדר: לדבר טוב על הבורא יתברך, על חסדיו, ועל ידי זה נשפיע חסד ורחמים, ברכה, בריאות ופרנסה לעולם, ונרבה אהבה ואחוה ורעות בין אחד לשני.

הקדה על הוי"ו הרב שאול יורובין

וְאֵלֹהֵי לֹא הוֹצִיאָה הַקְדוּשׁ בְּרֹךְ הוּא אֶת אֲמוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, כִּי אֵינִי וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ מוֹשְׁעֵיהֶם תִּינֵנוּ לְפָרֹעַ מִמִּצְרַיִם

מבואר בספרי הפנימיות, שעם ישראל היו מצויים במ"ט שערי טומאה, ואילו לא היו נגאלים באותה שעה, היו נופלים ומשתקעים בשער החמישים של הטומאה ללא אפשרות יציאה. אך האר"י הקדוש אומר (שער הכוונות פסח) שבני ישראל שבאותו הדור היו מתבררים והולכים, עד שנשלמו ביציאתם משם. לפי זה, לקראת היציאה הם היו קרובים לתיקון שלם - ואיך אפשר לומר שדווקא אז היו בסכנת נפילה אל שער החמישים של הקליפה?

כנראה שלידה זה דבר מסוכן...

בני ישראל לפני יציאת מצרים היו בוואקום. מחד הם כבר מאסו ברעת מצרים, אך אל הטוב עדיין לא הגיעו, ככתוב "ואת ערום וערירי". ונמצא שהיו מרוקנים מכל, ולכן דווקא אז היו בסכנה גדולה ליפול עד לשער החמישים של הטומאה. וכמבואר בספרים, שער החמישים של הטומאה בחינתו היא מינות ואפיקורסות, שהיא בחינת חלל ריק וחוסר אחיזה בכלום.

כך שלמרות שהיו בסוף זמן הברירה, וכמעט שנדחתה מהם כל רעתם, אך מכיוון שמצד החלק החיובי לא קנו עדיין את הטוב בנפשם קניין עולם - כי עדיין לא קיבלו את התורה - לכן היו אז בסכנה עצומה.

כך גם בעבודה האישית של כל אחד: עקירת הרע ללא יכולת התחברות אל הטוב הוא שלב שכל אחד עובר דרכו, וזהו מצב רגיש מאוד.

מצב זה ניתן לתאר כ'חלל פנוי'. אדם עומד על חבל דק בין הטוב לרע, ודווקא כשהוא ריק בכוחו להתדרדר למקומות מסוכנים מאוד. במובן מסוים בשעה זו נמצא האדם בסכנה גדולה אף יותר מאשר בזמן שהיה מעורב בו טוב ברע, כי אז הרע שבו היה במידה ובמשקל לפי דרגתו ולפי בחינתו. אמנם כעת בשעה שהוא פנוי מכל, יכול להיתפס בו גם רע גדול הרבה יותר ממה שהיה בו בתחילה. זו נקודה עדינה מאוד בנפש האדם, שבעת שאינו אחוז בכלום - כל דבר נדבק בו.

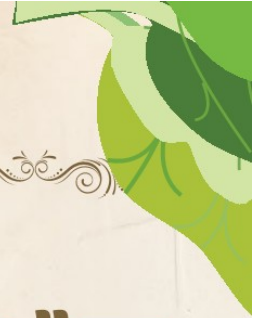
אולי זהו גם מצבנו הנוכחי ברגעי הגלות האחרונים, העולם חווה הרפיה של כל האחיות הרגילות, אך אל הטוב לא הגיע זה יוצר מעין 'חלל'. כך מתואר בספרים המצב שלפני הגאולה כבחינה של 'איילת השחר', בין חושך לאור.

עם זאת, מבואר שלפני הגאולה העתידה יוכלו לברר אף משער החמישים, מפני שהתורה בידינו. כשאנו אווזים בתורה שמורה את דרכנו, יש לנו מצפן שאתו אפשר לצלוח אפילו חללים פנויים.

”
כשהצדיק רוצה לעורר
רחמים ושפע לעולם,
צריך לעורר מתחילה
חדווה ושמחה לבורא
ברוך הוא”

”
דם עומד על חבל דק בין
הטוב לרע, ודווקא כשהוא
ריק, בכוחו להתדרדר
למקומות מסוכנים מאוד.”

לספר כדי לצאת דוד הרשקופ

"כַּעֲבֹדָה זָה" - לֹא אֶמְדַּתִּי אֶלָּא כְּשֶׁעָה שְׁיֵישׁ מִצְדָּה וּמְרוֹד מְנַחֵם דְּפִיךְ

בליל הסדר הקדוש ברוך הוא מאיר באורות גדולים, הרבה מעבר למה שאנחנו יכולים לקלוט. יש אור מיוחד שיכול להופיע רק בלילה - זה החג היחיד שאנחנו חוגגים את הלילה שלו - שמאיר את הלילה והופך אותו ליום. אין חג שמתכוננים אליו יותר מאשר פסח, אבל כל ההכנות והעמל בדרך בסך הכל מאפשרים לנו לשים לב שקורה בלילה הזה משהו גדול. גדול מעבר למה שאנחנו תופסים.

עיקר העבודה שלנו היא להסכים להרגיש בנו את האור הזה, ומיד להעביר אותו הלאה, אל הבנים.

ליל הסדר הוא לא זמן של תהליך. יש בו חיפזון שלא נותן לנו זמן, יש בו דילוג שלא נותן מקום לצעידה מסודרת.

אנחנו מתחילים את הערב ממקום של זרות ושל ניכור, אנחנו עושים מעשים כדי להתמיה את התינוקות ואת עצמנו, כדי לחוות את החוויה של הריחוק מעצמנו, ובסופו של הלילה אנחנו כבר מרגישים אחד, שייכים ומחוברים. המסע שעובר עלינו ב'מגיד' לא בא להרים אותנו למקומות חדשים אלא להחזיר אותנו לזיכרון הראשון שלנו.

בליל יציאת מצרים קיבלנו את עצמנו מחדש. ד.ג.א. מזוקק. וכל שנה בליל הסדר אנחנו משחררים את כל הבניינים שבנינו, את הדברים שלמדנו, וחוזרים לנקודה הקטנה. למי שאנחנו בעצם.

את המצה, שגם היא ד.ג.א. מזוקק, אנחנו מקבלים ישירות מהקדוש ברוך הוא, הוא מאכיל אותנו בכפית כמו אמא שמאכילה את בנה. זהו שיאו של הלילה, אז אנו מגיעים לנקודה השורשית של סיפור הזהות שלנו. דווקא כשיש מצה ומרור שמונחים בפועל לפנינו, רק אז אנחנו יכולים לספר את סיפור יציאת מצרים כדי לצאת ממצרים בעצמנו.

**”
מצה מלמדת אותנו
שעל האדם לצעוק
לה' שהוא מצדו
מסתפק בפת חרבה ויבשה
בלי טעם, אך שיקבל זאת
מידו הרחבה!**

מגולה לישועה והגנה בזמן מוגבה אלחנן ראובן גולדהבר

מהדר ספרי איזביצא ראדוץ

**רְבִן מְמַלֵּיכָל הָיָה אֹמֵר: כִּל שֵׁילַח אִמֹר שְׁלִשָׁה דְבָרִים אֵלֶי
כְּפִסְתָּהּ לֹא יֵצֵא יְדֵי חֻבְתָּהּ, וְאֵלֶי הֵן: פֶּסַח, מִצְדָּה, וּמְרוֹד.**

בליל הסדר אנחנו עובדים עם הפה ומתקנים אותו, ולכן לא מספיק שנאכל פסח מצה ומרור; חובה עלינו להזכירם במילים, כדברי הוזהר הקדוש (ויחי רכ): "פולחנא דקוב"ה בעובדא ובמולא" (עבודת ה' בעשייה ובדיבור).

מדוע? כי גם לאחר עשייה, יכול לבוא הדיבור ולשבש אותה דרך פרשנות מעוותת או ביטוי של חוסר הודעות. אך דיבור שמאשר את כוונת המעשה הוא, דווקא הוא, מביא את המעשה לתכליתו. וכמבואר בגמרא (ברכות סא): "אף על פי שהכליות יועצות ולב מבין ולשון מתחך - פה גומר".

רבנו ה'נאות דשא' (בנו של 'מי השלוח') אומר שמי שרוצה להשיג ישועת ה', צריך לברר את עצמו בשלושת הדברים האלו (פסח מצה ומרור) ובלא אלו לא ישיג ישועה בשלמות. ומשמעות "לא יצא ידי חובתו" היא שלא השיג כלום.

פסח - היינו שידע בלבבו שהשם יתברך הוא המרחם על האדם. שזה מרומז ב'פסח' כמו שנאמר: 'ופסח ה' על הפתח' ואומר רש"י: 'חמל ודילג'; למרות שלא היו עדיין ראויים לגאולה, ה' דילג על הכל וגאלם.

מצה - לא לבקש מותרות. מי השילוח אומר שהמצה מלמדת אותנו שעל האדם לצעוק לה' שהוא מצדו מסתפק בפת חרבה ויבשה בלי טעם, אך שיקבל זאת מידו הרחבה.

מרור - היינו שהאדם סובל ומייגע את עצמו בשביל כבוד שמים בקיום תורה ומצוות בכל מצב.

יהודי שמשכיל שה' יתברך הוא המרחם על האדם, והוא מוכן להסתפק במועט וגם להתייגע ולסבול על כבוד שמים, יכול להשיג ישועת ה' לכל השנה כולה.

ואיך אפשר בלי אקטואליה.

בסוף דבריו מביא הנאות דשא אמירה מעניינת "והנה הסופי תיבות של פסח מצה ומרור הוא אותיות תה"ר, והוא שם מע"ב שמות הקדושים היוצאים מע"ב פסוקים על פי כוונות האר"י ז"ל. והשם הזה יוצא מהפסוק 'ויהי ה' לי למשגב ואלקי לצור מחסי' (תהלים צד). אשר כל ההצלחות וההגנות נכללין בפסוק זה, ולזה צוה אאמו"ר זצ"ל לומר תמיד זה הפסוק בזמן שהיה מגיפה רחמנא ליצלן, כי בזה הפסוק נכללו כל שמירה והגנה".

(על פי מי השלוח - נאות דשא)

**”
יל הסדר הוא לא זמן
של תהליך. יש בו
חיפזון שלא נותן לנו
זמן, יש בו דילוג שלא נותן
מקום לצעידה מסודרת.**

אֶצְבַּע קִטְנָה

לירושלים? כְּדֵי לְהָרִים אוֹתָהּ צָרִיךְ חֲמִשָּׁה פּוֹעֲלִים!"
הֵלֶךְ רַבִּי חֲנִינָא לְשׁוּק וּמָצָא חֲמִשָּׁה פּוֹעֲלִים. "הֵאֵם תִּסְכְּימוּ לְהַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם אֶת הָאֶבֶן שֶׁהִכְנַתִּי?"
שָׁאַל.

"אִם תִּשְׁלַם לָנוּ חֲמִשָּׁה סָלְעִים", אָמְרוּ לוֹ הַפּוֹעֲלִים.
עָזַב אוֹתָם רַבִּי חֲנִינָא וַיֵּשֶׁב לֵיד הָאֶבֶן. מָה יַעֲשֶׂה?
הֲלוֹא אֵין לוֹ כֶּסֶף לְשַׁלֵּם לַפּוֹעֲלִים.

כִּאוּ בִשְׁמַיִם אֶת צַעְרוֹ וְשָׁלַח אֱלֹוֵי חֲמִשָּׁה מַלְאָכִים.
הֵם נָרְאוּ כְמוֹ פּוֹעֲלִים. "אֲנַחְנוּ מוֹכְנִים לְהַעֲלוֹת אֶת
הָאֶבֶן שֶׁלָּךְ לִירוּשָׁלַיִם", אָמְרוּ לוֹ.

"אֵיזָה יִפְיוּ", קָרָא רַבִּי חֲנִינָא. "אֲנִי שָׁמַח כָּל־כְּבוֹדִי!"
"אֲבָל יֵשׁ לָנוּ תְּנַאי", אָמְרוּ לוֹ הַפּוֹעֲלִים. "אֵתָהּ צָרִיךְ
לְשִׁים אֶצְבַּע אַחַת שֶׁלָּךְ תַּחַת הָאֶבֶן וְלַעֲזֹר לָנוּ לְשֵׂאת
אוֹתָהּ".

"בְּשִׁמְחָה רַבָּה!", אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. הַפּוֹעֲלִים הִרְיִמוּ אֶת
הָאֶבֶן, וְרַבִּי חֲנִינָא שָׁם אֶצְבַּע אַחַת תַּחְתֶּיהָ, וּפְתָאוּם
מָצָא אֶת עַצְמוֹ בִירוּשָׁלַיִם, בְּשַׁעְרֵי בֵית הַמִּקְדָּשׁ.

הוּא רָצָה לְהוֹדוֹת לַחֲמִשָּׁת הַפּוֹעֲלִים, אֲבָל הֵם נִעְלְמוּ.
הַתְּחִיל רַבִּי חֲנִינָא לְחַפֵּשׂ אוֹתָם וְלֹא מָצָאָם. אָמְרוּ לוֹ
חֲכָמֵי הַסְּנֵהֲדָרִין: "לֹא פּוֹעֲלִים הָיוּ אֱלֹהִים, אֶלָּא מַלְאָכֵי
מְרוֹם".

(על־פי שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה וְסוּהַלַת רַבָּה בַּתְּחִלָּתָם)

"רַבִּי חֲנִינָא! אַתָּה יְכוֹל לְהַכְנִס לְרַגְע לְחֻצֵר שְׁלִי?"
שָׁאַל יוֹחָנָן אֶת שְׁכָנוֹ.

"בְּבִקְשָׁה", אָמַר רַבִּי חֲנִינָא. עֵינָיו שָׁל יוֹחָנָן נִצְצוּ
מִשְׂמִיחָה. הוּא הִצְבִּיעַ עַל שְׁנֵי כַבָּשִׁים שְׂמִנִים. "מָה
אַתָּה אוֹמֵר עֲלֵיהֶם, רַבִּי חֲנִינָא? אֶת אֱלֹהֵי בְּחַרְתִּי כְּדֵי
לְהִבִּיא אוֹתָם לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ", אָמַר.

"הֵם יִפִּים מְאוֹד", אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, "בְּחַרְתָּ בְּאֵמַת אֶת
הַכַּבָּשִׁים הַמְּשֻׁבָּחִים בְּיוֹתֵר".

רַבִּי חֲנִינָא בּוֹדֵדוּסָא חֵי בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי כְּאַלְפֵי־
שָׁנָה. הוּא גַר בְּעִיר עֶרֶב (כִּיּוֹם הַכֶּפֶר עֲרַבְיָה) שְׁבַגְלִיל
וְלִמַּד תּוֹרָה. אֲבָל הוּא הָיָה אִישׁ עֲנִי מְאוֹד.

כְּשֶׁרָאָה אֶת כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר מִתְּכוֹנְנִים לְעֲלוֹת לְרַגֵּל
לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכֵּין מִתְּנוֹת יְפוֹת -
הִצְטִיעַר מְאוֹד עַל שְׂאִין לוֹ שׁוֹם דָּבָר שְׁבִיכְלָתוֹ לְהִבִּיא.

"מָה אַעֲשֶׂה?" חָשַׁב רַבִּי חֲנִינָא. "הֲרִי אֵי־אֶפְשֵׁר לְבוֹא
לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָדַיִם רִיקוֹת".

וּפְתָאוּם רָאָה אֶבֶן גְּדוֹלָה. רַעִיוֹן נִצְנַץ בְּמוֹחוֹ: "כֶּסֶף
אֵין לִי, אֲבָל יָדַיִם טוֹבוֹת יֵשׁ לִי. אֶסְתַּת אֶת הָאֶבֶן עַד
שֶׁתְּהִיָּה לָהּ צוּרָה נְאֻהָ, וְאִבִּיא אוֹתָהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ".

יָשַׁב רַבִּי חֲנִינָא וְסִתַּת אֶת הָאֶבֶן, עַד שֶׁתְּהִיָּה מוֹכְנָה
וּמְשַׁלֶּמֶת. אֲבָל אִזּוֹ הַתְּחִילָה דָּאָגָה חֲדָשָׁה לְכַרְסָם
בְּלָבוֹ: "אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶת הָאֶבֶן הַכִּבְדָּה הַזֹּאת מִהַגְּלִיל

מפנקסו של חוזר בתשובה

ORCHOZER@GMAIL.COM | עודד מזרחי

קריעת ים סוף

כאשר יצאתי מהמקווה במקור ברוך (בימים כתיקונם) ניגש אלי בחור נצחי בשם שלום, אחז בידי בהתרגשות ואמר לי: "אתה חייב לשמוע סיפור שקרה לי עכשיו!"

אמנם היה מדובר בשעה די מאוחרת, ביום שישי חורפי וקצר, אבל כאשר אומרים לי "אתה חייב לשמוע סיפור!", איני מתחכם. על אף שבעוד חצי שעה מדליקים נרות, שליחותי מחייבת אותי. נעמדתי ופקחתי את אוזניי.

"אתה מכיר אותי?", אמר, "אני בן שלושים וחמש, ומזמן החלטתי שאין לי שידוך בגלגול הזה. כבר אמרתי לקדוש ברוך הוא שאיני מוכן להיפגש יותר עם בחורות ולהתאכזב". הוא מחה דמעה שפרצה מעינו.

"פגשתי כבר יותר ממאה בחורות... רובן לא רצו אותי, ואם מישהי כבר רצתה, אני לא רציתי אותה. והיו גם מקרים שבהם שנינו לא רצינו. לא היה שום מקרה שבו שנינו אמרנו 'כן'. אחרי שנה שלא נפגשתי עם אף אחת, השדכן שלי משה התקשר אלי בדחיפות ואמר לי: 'אתה חייב להיפגש עם בחורה מראשון לציון!'. זה נשמע לי לא שייך, אבל הוא הצליח לשכנע אותי. 'מתי ניפגש?', שאלתי, 'אתה חייב לראות אותה עכשיו!'. 'אבל אני לא מוכן', עניתי, 'אני עייף מהעבודה ולא התקלחתי'. 'עכשיו!', צעק משה, 'היא מוכנה אפילו לשלם לך מונית כדי שתגיע עכשיו'. לקחתי אוטובוס ונסעתי לראשון לציון, כששני מזוכי לקדוש ברוך הוא בשארית כוחותי שאיני מסוגל יותר להיפגש פגישת סרק. אם זה לא היא, אל תפגש ביננו!"

"יירדתי בתחנה המרכזית בראשון, וכעבור רגע זיהיתי מישהי שנראית כמו אחותי. כמעט צעקתי לה שרה!... התברר שהיא בת גילי ונולדה ארבעים יום לפני, בדיוק ביום שבו הבת הקול הכריזה עלי בשמיים 'בת פלונית לפלוני'. כבר באמצע הפגישה התחלנו לדבר על חתונה. חזרתי הביתה ולא האמנתי למה שקורה לי. חשבתי שאולי זה רק תעתוע ומי יודע מה יהיה. הבוקר נכנסו לי בלבולים לראש. היה לי ברור במשך שנים שאין לי שידוך, ופתאום יש".

"תתחיל להאמין!", קראתי, ובלבי התלכטתי אם אפשר לכתוב סיפור ממה שאירע כעת. "עכשיו תשמע את הסיפור!", הרים את קולו, כאילו בא להכריע את הדרושי שבקרבי. "לפני רבע שעה נכנסתי למקווה, ובפתח ישב הקבצן הקבוע. בדרך כלל אני לא מגיע למקווה עם כסף מפחד שיגנבו לי, רק פעם בחודש אני מביא כסף בדיוק לדמי מגוי. והיום משום מה היה לי שקל מיותר בכיס ונתתי לו. ואז, אל תשאל, הוא החזיק בזרועי ואמר לי 'חביבי, אם אתה רוצה והיא רוצה, אז הקדוש ברוך הוא רוצה! אל תתבלבל!...!"

"תבין", אמר שלום, "הקבצן לא מכיר אותי ולא יודע עלי כלום. איך אתה מסביר את זה?". אמרתי לו: "אפשר לומר שיש לקבצן רוח הקודש, שהוא צדיק נסתר ואולי אפילו אליהו הנביא, אבל יותר פשוט לומר שהקדוש ברוך הוא נתן בדעתו לומר כך. יש מקרים מיוחדים בחיים שבהם הקדוש ברוך הוא 'פורץ לשידור', מתערב במציאות באופן גלוי, במסר ברור ולא ברמז רחוק".

המשכתי לומר ברוח פרשת 'בשלח' שחלה באותה השבת: "למצוא את הזיווג זה קריעת ים סוף, ואחרי שמתחננים יש אינספור קריעות ים סוף של פגנסה. קריעת ים סוף פירושה לקרוע את אשליית הסופיות והאובדן, ולגעת באינסוף. מדהים איך אירוע היסטורי אלוקי חד פעמי שאירע לעם שלם הופך למבחני האמונה של חיינו השוטפים".

נפרדתי ממנו באיחול שאשמח לקבל ממנו הזמנה לחתונתו, ומיהרתי לביתי. וכך נכנסתי אל השבת הירושלמית, עם הצפירה ועם סיפור קצרצר נוסף שתוכו רצוף השגחה מאנשי ירושלים.

שיחת נפש

חיותיך של הלב

נעמה מנוסי | SICHATNEFESH32@GMAIL.COM

יבשה בתוך הים

"תוכלי לדבר אתי? זה דחוף! אני כבר כמה ימים כמו סיר לחץ, עומדת להשתגע מרוב מתח".

כך התחילה השיחה בשעת ערב מאוחרת.

"הנני כאן", אמרתי תוך כדי שאני סוגרת את דלת חדרי. "עכשיו אוכל לשמוע אותך ללא הפרעה. ספרי לי מה קרה".

"אני בהריון!"

"מזל טוב! איזו בשורה נפלאה!" הגבתי בפשטות. "סופסוף בשורה משמחת בתוך עולם טרוד ומבוהל. נשמה מתקרבת לעולם ואור חדש עומד להגיע... הסבירי לי, מה מדריך אותך?"

"אומרים שילדים זה שמחה", ענתה לי בכבי, "אבל איך אוכל לשמוח אם גם ככה המשפחה שלנו בקושי יכולה להתקיים? בעלי ואני שנינו עצמאיים. מאז שהתחיל משבר הקורונה שנינו מחוסרי עבודה. הילדים הבוגרים חזרו הביתה מהאוכלפנות והישיבות, והוצאות המחיה רק גדלו. אין לי מושג איך נשרוד את המצב, ועכשיו הרייון נוסף... אני מרגישה שאני נקרעת לגזרים בין חשבון הבנק לבטני התופחת!"

"נשמה", השבתי, "קחי נשימה. אל תתני למכול הדאגה להטביע אותך במצולות. כל העולם מטולטל כעת באירודאות אחת גדולה, ואנחנו צריכים למצוא את היבשה בתוך הים. את יודעת למה הקדוש ברוך הוא קרע את ים סוף לגזרים? כדי שכל אחד ימצא את היבשה שלו בתוך הים. כל אחד צריך למצוא את שביל האמונה הפרטי שלו שיעמיד קרקע מתחת לרגליו. ברוך ה' שהגיסיון שלך הוא סביב הוספת חיים, ולא חס ושלום ההיפך מכך".

"אני יודעת שמוזנותי של אדם מגיעים אתו לעולם", היא השיבה, "ואני זוכרת שבסוף הכל מסתדר. ובכל זאת המתח הכלכלי לא נותן לי לישון בלילה. באופן הנראה לעין אני לא רואה שום פתרון אפשרי. בינתיים העולם רק הולך ונסגר עלי...".

שתקתי לרגע. זה באמת האתגר של כולנו בזמן הזה.

"את צודקת", השבתי. "אין לנו מושג מאיפה תגיע הישועה. לכן מה שנשאר זה רק האמונה".

"אמונה...?", היא חזרה על דבריי. "את יכולה להסביר לי במילים שלך מה זו אמונה?" "אמונה זה לתת לקדוש ברוך הוא להפתיע אותנו", אמרתי. נזכרתי בתורה שלמדתי יומיים קודם לכן והחלטתי לשתף אותה.

"בהשגחה פרטית קראתי פירוש של רבי ישראל מרוז'ין שמתאים בדיוק למצבך. הרוז'ינר שואל, מה פירוש דברי חז"ל ש'קשים מוזנותי של אדם כקריעת ים סוף'? הרי לקדוש ברוך הוא לא קשה דבר, ברצונו הוא קורע את הים וברצונו סוגר אותו. אז מדוע קריעת ים סוף היא המשל לקשייפגנסה?"

היא הציעה פתרון לקושיה: "אולי זה כדי לומר לנו שכמו שקריעת ים סוף התרחשה בדרך נס מעל הטבע, כך גם הפגנסה תסתדר בניסים שאינם בהשגחתנו?"

בליבי שמחתי שהראש שלה מתפנה לשעשועים עם התורה, מניסיוני זו הדרך האידיאלית להשתחרר מדאגות. "את מדהימה אותי באיזו מהירות את עולה על הגל של חשיבה חיובית" השבתי בחיוך.

"אז צדקתי בפירוש השעצתי?"

"כמעט. הרוז'ינר מסביר שבני ישראל עמדו לפני הים, כאשר מצד אחד היו המצרים ומהצד השני הנחשים והמזיקים של המדבר. הם עמדו והתלבטו מה לעשות, אם ליפול לידי המצרים או ליפול לידי הנחשים. כך או כך, הם לא העלו בדעתם את הרעיון שה' יקרע לפניהם את הים וכך יינצלו. אותו דבר לגבי הפגנסה: אנו בטוחים שאנו רואים את כל הפתרונות האפשריים, אבל האמת היא ש'משיח בא בהיסח הדעת': אין לנו מושג מאיפה הישועה תבוא ואיזה ים ה' צפוי לקרוע עבורנו...".

"וואו, הפירוש הזה מאוד משחרר". קולה נשמע רגוע יותר. "אז אם אני מבינה נכון, כרגע אני לא אמורה לדעת איך נסתדר, אלא לחכות ולראות אילו הפתעות מחכות לנו בהמשך הדרך...".

"ממש כך. כרגע התפקיד שלנו הוא לשמור על קו השמחה ולתת לקדוש ברוך הוא לגלות את הדרכים המופלאות שלו להושיע אותנו ולהביא חיים חדשים לעולם".

הרב עדין אבן ישראל (שמינדלץ)

התנועה
התועדות

לטבול בתוך היהודים

אז נכון שהשנה לא נשב עם החותנת בליל הסדר, אבל ליל הסדר במהותו הוא לילה של 'זבח משפחה' – ובמשפחה כמו במשפחה... לא תמיד הכל זורם < כשיצאנו ממצרים לא הבנו שום דבר, לא ידענו אל"ף בי"ת, היינו כולנו חמולה אחת ענקית שמאמינה שבעזרת השם יבוא גואל < בליל הסדר אנחנו חוזרים לקרקעית, לתשתית, אוחזים בדברים הפשוטים ואיתם עולים עד הכתר

חטפל קודם בבית שלך? נשאר לך שם כמה חורים. יש כאלו שיושבים בחיק המשפחה הקטנה או הגדולה ומרגישים מאושרים. אבל לא אצל כולם כך המצב. יכולים לשבת אנשים ביחד, והם עולים אחד לשני על העצבים. אני יושב עם מישהו, ובלי שום סיבה ברורה – הוא פשוט מרגיז אותי. יש אנשים שמספיק לשמוע אותם מספרים בדיחה כדי לרצות לזרוק אותם מהחלון. זו בעיה שאין לה תרופה עם כדורים. לפני כל העניינים, מנסים לפחות ללילה אחד

בוואו נדבר על פסח. כולכם הרי בחורים רוחניים מאוד, שרוצים בוודאי לדבר על פסח לגמרי ברוחניות – זו הרי בהחלט מצווה גדולה. אבל נתחיל מעניינים לא רוחניים בעליל: פסח הוא זבח משפחה. יש חגים שבאופן בולט הם לא חגים משפחתיים – אפילו כשהם נעשים במשפחה זהו רק רקע. יום כיפור לדוגמה. סדר פסח הוא שונה לחלוטין, וחשוב לזכור שזבח משפחה הוא פרויקט לא פחות גדול. כך הרי אמרו לדוד המלך: עד שאתה הולך לכבוש את סוריה, אולי

כתבתי שההבדל בין מצה לחמץ הוא שחמץ הוא לחם תרבותי; מצה היא הלחם הפרימיטיבי ביותר שיש. ובפסח, כשהזורים אל התשנית, אוכלים את הדברים הפשוטים ביותר – מצה, מרור, אפילו זבח הפסח. אם רק היה מותר לבלש את הפסח, כמה מתכונים היו עושים ממנו? אבל בסך הכל, מה עושים? תוקעים מוט מן הקצה אל הקצה – וככה אל האש.

אני בטוח שיש סדרים שהם לעילא ולעילא. יש נקודה מעניינת – הרבה אדמו"רים אמרו לחסידים לבוא אליהם בחגים; היו משפחות שלא ידעו איך האבא נראה בראש השנה. אבל כמעט בכל המקומות היו מגרשים את החסידים הביתה לליל הסדר. וכי הרבי לא יכול היה להביא את חסידיו להתעלות הנפש גם בד' כוסות? אבל זה לא העניין.

אולי אתם לא יכולים לדמיין, אבל לפעמים גם יש סדר פסח שלא נאמרים בו שום דברי תורה. לפעמים הקהל לא רוצה לשמוע, לפעמים אין בכלל מי שירצה להשמיע. ומה בכך? ליל פסח הוא לילה של קומז'ין פשוט, לא ערב של התעוררות הנשמה. באים, משפחה משפחה – ואם זו משפחה קטנה לוקחים גם את שכנו הקרוב אל ביתו, ומנסים לשבת יחד כמו בהתחלה. חלק מזה פירושו גם להסתכל על בן המשפחה, השכן והאורח, במבט נטול חכמות וקושיות. יש זמנים לחכמות האלה, יש הרבה מקום לביקורת ומחשבה. אבל בפסח חזרתי לקרקעית, לזה שאפשר לשבת עם מישהו בלי לחשוב אם הוא הכי טוב בעולם.

בעצם במצרים כולנו היינו מעין בני דודים אחד של השני, סוג של חמולה גדולה. מה כבר הבנו? שום דבר, קדחת; לא תורה ולא חכמה. עבדנו עד טשטוש חושים ומחשבה, אבל מה – ראינו את המכות של המצרים והייתה לנו נחת רוח לראות אותם מתגרדים. במצב כזה אף אחד לא דן אדם אחר; יושבים ולועסים, כל אחד כמה שהוא יכול ללעוס. זו התמיצת הראשונה של האמונה: שאני מאמין שיש גואל ישראל, ושאנחנו משפחה אחת. זה כל מה שיש לנו כעם, ומעבר לזה – שום דבר.

הבעיה היא שבסדר פסח הבא אנחנו כבר מתוחכמים יותר, למדנו כמה וכמה דברים. ולמרות כל זה, אנחנו עדיין מנסים כל שנה לחזור לאותה תשנית, לאבן השתייה שעליה הכל נבנה. בשביל זה לא צריך לומר דברי תורה; מספיק להסתכל אחד על השני ו"איש רעת רעהו וגל תחשבו בלבבכם". זו משפחה – מנמנים קצת ביחד, אוכלים קצת ביחד, ומרגישים כמו בגיל שנתיים, כאשר היינו יכולים לשים יד ביד של ילד אחר ולצאת לטייל.

יש הרבה כוונות לטבילת מקווה, מורכבות יותר ופחות. אבל הכוונה הפשוטה של מקווה היא שלוקחים אדם, שיש לו כל מיני דברים – הון ומעמד ומשפחה ועבודה ודברים ושמועות וצרות – ולרעה הוא חוזר אל ההתחלה. כך אנחנו נולדים ונוצרים – מכונסים בתוך מים, ובמקווה שבים ונעשים כתינוק שעוד לא נולד. הכל נכנס פנימה – ראשו על כרעיו ועל קרבו. גם העולם כולו כך נוצר, עם התוהו ובוהו, ורוח אלקים שמרחת על פני המים. אדם עשה מה שעשה, אבל כשהוא שב אל המקור הראשון הוא בעצם נטהר בזה שהוא חזר לבראשית.

פסח הוא סוג של מקווה שכזה, שגם בו אנחנו מנסים לחזור אל נקודת הראשית, שהיא הנקודה שהייתה עוד לפני האל"ף ב"ת: הרי פסח דורות נעשה זכר לפסח מצרים – ואותו הרי עשו עוד קודם שכלל יצאו! כולם עדיין היו יושבים בבתיים העלובים שלהם, עבדים, עם הדם על הדלת – וזו נקודת ההתחלה. זהו זבח של קרבת הקדוש ברוך הוא, וזבח של קרבת המשפחה.

מסופר שבשנה אחת אחד מן החסידים הגדולים של החוזה מלובלין עשה את ליל הסדר הראשון בהתעוררות גדולה. הוא התגבר כארי וממש הרגיש שהוא עולה מעולם לעולם ועד לעולמות עליונים. למחרת, ביום טוב שני של גלויות, קרה לו איזה מקרה מצער, והוא ישן והתעורר מאוחר, סמוך לחצות. וכך את הסדר השני הוא עשה במרוצה גדולה רק כדי להספיק לאכול האפיקומן לפני חצות. אחרי חג הוא הגיע לחוזה, שאמר לו: "שני סדרים עשית: הראשון היה – בסדר; השני – מובחר שבמובחרים". בלילה הראשון אותו חסיד עלה לעולמות העליונים, אבל בלילה השני הוא היה יהודי פשוט, שמנסה לבלוע את האפיקומן שלו בלי מלאכים; זה באמת סדר יפה.

ועוד סיפור אחד: אחד האדמו"רים הלך פעם כשהוא מוקף בחסידים, והוא התכופף ואמר: "מקוה ישראל ה'" – ישראל הם המקווה של הקדוש ברוך הוא, ואני טובל בתוך היהודים. זה מה שאדם צריך לעשות בליל הסדר.

בשיתוף תלמידי ישיבת תקוע

להיות קצת יותר בעלי מידות – לא לכעוס ולא להתרעם. אמנם לפעמים מה שקורה הוא שהאדם כועס בתוך עצמו ללא הרף, וגם בזה אין תועלת גדולה. אומרים שהכועס כאילו עובד עבודה זרה – תארו לכם אדם היושב בסדר ובמשך שש שעות פשוט עובד עבודה זרה מבפנים. אבל זה עדיף מלהוציא את הדברים החוצה, וגם זה יכול להיות קשה ביותר.

הרבה פעמים, למה כועסים על אחרים? כי מנסים, באיזה מקום במחשבה, לרצות שהם יהיו כמונו. כשזה לא קורה – כועסים. מישהו פעם אמר במליצה על הפסוק "לא תשנא את אחיך בלבבך" – אל תשנא מישהו כי יש לך לב יותר גדול. יכול להיות שיש לנו תבניות איך ליל הסדר צריך להיראות, אבל הפלא ופלא – לא כולם משתפים פעולה. אז לכמה שעות מתפטרים מתפקיד הדיין, ומנסים לראות אדם מתוכו, לא מתוכי. במבט שכזה הרבה דברים תמוהים נעשים הרבה יותר מובנים. מדוע הוא מספר בדיחות שלא מתאימות לא לפסח ואפילו לא לפורים? משום שיש אנשים שמעולם לא למדו שום דבר אחר, והדבר היחיד שנראה להם טוב ונחמד לבריות זה סוג מאוד מסוים של הלצות נמוכות או תפלות. הנה, אפילו כאן בקהל יש בריות שפשוט יושבות וחולמות כמו גלמים. כל אחת מהן, בכל צד, יכולה להרגיז אותי. אבל כשמנסים להפסיק להיות דיינים – ולו לכמה שעות – זה בעצמו עושה תיקון.

עניין קטן אגב זה: מישהו פעם כתב לרבי מליובאוויטש שהוא שמע שקיפול הטלית שהבעל מקפל במוצאי שבת, יש בו סגולה לשלום בית. הוא השיב לו שהוא לא מכיר את הסגולה הזו, אבל להפשיל את השרולים ולהדיח את הצלחות – זו בוודאי סגולה לשלום בית. לעזור, לנקות ולתת יד – כל אלו הם לא עניינים רוחניים, אבל כוחם יפה. אני לא מנסה למכור מצות לפסח, אני מנסה לדבר על עניין אחד: איך יושבים עם המשפחה, ובאיזו מידה של שלמות. מישהו יושב עם החותנת שלו, והיא עולה לו על העצבים; האחר צריך לשבת עם קרוביו – שהם אמנם מעטים, אבל כל אחד מהם משעמם אותו עד מוות. בסוף של דבר יש כאן גם עניין אחד פשוט: כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם. הכלל הזה לא תמיד עובד מיד אלא לאחר זמן, וצריך גם להתאמץ עברו לא פעם.

הדברים האלה אינם נוגעים רק למעטפת של הסדר – הם נוגעים גם במהות שלו. בסופו של חשבון, אם נדבר ונספר בפסח על מכות מצרים – דיינו. זה סיפור מאוד פשוט וישר, אין פה סיבוכים מכל סוג. יושבים, מספרים את סיפור יציאת מצרים, אוכלים ביחד, שותים ביחד. המשפט "מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה" לא נאמר ולא שייך לליל הסדר. אולי היום כל מיני יהודים ינועו קצת בחוסר נוחות, אבל בסופו של דבר – זהו חג פרימיטיבי, והוא מעורר בתוכנו את החלקים הפשוטים, הראשוניים והפרימיטיביים. המצרים קיבלו קצת מכות, ועוד קצת מכות, ועוד מכות – ויושבים גדולי החכמים וסופרים את המכות האלה. אלו גדולי ישראל, אז גם אנחנו יכולים להיות קצת יהודים פשוטים בלילה הזה.

איך היו נראים אבותינו שיצאו ממצרים? אנשים שכל ימיהם עבדו עבודת פרך, לא למדו שום דבר – זה היה משהו הרבה יותר גרוע מחבורה של פלאחים. בפסח לא שואלים אם היה מגיע לנו להיגאל ממצרים או לא; יושבים ומנסים לאחוז בדברים הנמוכים, הבסיסיים. אולי בזה אני מקלקל לכם את הסדר, את זה שמישהו אולי תכנן את הכוונות העליונות שהוא יוכל לכוון בהן, עם בחינות ופרצופים וספירות וגימטריאות; צר לי.

אם כן מתעקשים לדבר קצת בסגנון הזה – הנקודה שהיא התשתית לכל גאולת מצרים היא הנקודה של הכתר העליון, "גולגלתא דחפאי על מוצאי", זו שמעבר לטעם ודעת. הרי "אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה", אנחנו אולי היינו אפילו יותר מלוכלכים, או מה היה העניין הגדול כאן להוציא דווקא את אלו, לנקות אותם ולגאול אותם? רק רצונו של מלך מלכי המלכים, הרצון הפשוט; "שתוק, כך עלה במחשבה" – מחשבה שלא שייך בה טעמים, שהיא למעלה מכל האורות וההשגות. זו הנקודה הפרימיטיבית, הגולמית, הפשוטה ביותר.

ובפסח זוכחים זבח, ואוכלים אותו ככה, על מצות ומרורים. לפני כמה שנים, כשניסיתי להיות מעט יותר מחוכם,

בס"ד

הָא לַחֲמַא עֵינְא דִי אַכְלוּ אֲבִהֲתֵנָא
בְּאַרְעָא דְמַצְרַיִם. כָּל זְכָפִין - יִיְתִי
וַיִּיכַל, כָּל דְצָרִיק - יִיְתִי וַיִּסְסַח

גם בערב פסח וגם בכל השנה
ראש יהודי ממשיך לפתוח
את הבית ואת הלב
לכל יהודי שרוצה להכנס...

עזרו לנו לעבור
את הימים
המאתגרים כלכלית
והיו שותפים
בראש יהודי

ראשיהודי
אהש"יק • אהגר"ש • אהגחזר

לחצו כאן
« לתרומה »

**למכירת
חמץ**
מבית ראשיהודי
לחצו כאן <<

מתנת אפיקומן!
קומיקס ילדים "הגיע הזמן"
9 ספרים רק ב- **399** ש"ח
*לא כולל משלוח
www.roshy.org | 052-5665005 | 02-6791122
היו שותפים - ראשי יהודי! התחממות מוכרות לצרכי מס. הקישו בגוגל: "תורמים לראשי יהודי" או בטלפון 052-5665005

חדש!
עם חילוקי!
לחצו כאן <<
והמתנה תגיע לביתכם לפני החג

יש נך שאנה בעבודת ה' סמס ל-
054-4530951

הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן

איך עוזרים לכל היהודים שלא יודעים לנהל סדר כהלכתו, וגם אי אפשר להזמין אותם אלינו?

ברוך השם, יש היום הרבה מאוד הגדות מבורות מאירות עיניים, עם תוספות נוגעות ללב שמעוררות לדבקות בה' ולהתקשרות לאומה הישראלית הנפלאה שנולדה ביציאת מצרים בלילה הזה, וכדאי לתת אותן במתנה או להמליץ על הגדה מתאימה.

אבל יש בבידוד הכפוי גם מעלה מיוחדת במינה: כשאנו מזמינים את חברינו וקרובינו שקצת רחוקים, יש איזה חוזה לא כתוב שהכל מוטל עלינו ואילו הם פטורים מלקחת על עצמם את האחריות לתוכן של ליל הסדר. יש בזה רווח אבל יש בזה גם הפסד, שכן השותפות שלהם מוגבלת במובן זה שהם לא נושאים בעול.

לכן כדאי לתת להם את ההגדה כמה ימים קודם, ולהציע להם להכין מה לומר, כדי שהם יבואו כעורכי סדר, כמספרי הסיפור, כממשיכי המסורת של הגאולה האלוהית שלנו אל הדור הבא. ואולי דווקא ליל הסדר הזה ייזכר להם ביתר תוקף ויתר שאת, כך שבשנה הבאה הם בכלל יזמינו אותנו...

איזה לחץ! איך חוגגים את ליל הסדר לבד?

ההלכה אומרת שאם אדם נמצא לבדו בליל הסדר, עליו לשאול את עצמו את הקשיות ולענות לעצמו את התשובות. ולמדנו מכאן שהאפשרות לחוג את ליל הסדר לבד, או כמעט לבד, איננה דבר חדש. אבותינו בכל הדורות קיימו את סיפור יציאת מצרים גם בשעות יפות ונפלאות וגם בשעות קשות ובערות, ואדרבה - לפעמים דווקא בשעות שבהן מרגישים את הצרות, תחושת היציאה מהמצרים בולטת ונוגעת יותר.

ועוד למדנו מכך שכשאדם נמצא לבדו הוא 'משחק' בליל הסדר את שני הצדדים - גם את השואל וגם את העונה. הוא גם הסקן המקבל, וגם המוסר את בשורת הישועה האלוהית לדורות הבאים. היכולת להיות בשני הצדדים מצריכה מאתנו איזשהו משחק שהוא צעד נוסף על המשחק של שאלת השאלות בליל הסדר, שגם הילדים הקטנים יודעים את התשובות עליהן. התוספת הזו מחדדת אצלנו את עיצומו של יום, שבו יש המשכיות של ההארה של יציאת מצרים מדור לדור, מאב לבן. והשנה אנחנו צריכים להיות האב והבן גם יחד.

השנה יש לי תשובות יותר מעניינות לשאלה "מה נשתנה" מאלו שכתובות בהגדה.

נדמה לי שאם רוצים לקשר את ההגדה לשעות המיוחדות של צרת הקורונה, יש מקורות נוספים כמו "והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו. אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידי". יש פה זיכרון נפלא, וכשאנחנו רואים צרות מתרגשות ובאות אנחנו נזכרים בשבועה ובהבטחה האלוהית שעמדה לאבותינו, ובעזרת השם תעמוד גם לנו ותושיע אותנו מכל צרותינו. וכן מצינו ב"נשמת כל חי" שאנו אומרים בסיום ההגדה, "ממצרים גאלתנו, מבית עבדים פדיתנו... מדבר מלתנו". שנזכה שימלט אותנו ה' מכל צרותינו, אמן.

ת.ד. 52589 רמת גן < עורך: אהרני ברנשטיין > העלון טעון גניזה | **קרוב אליך** | לתגובות ויצירת קשר 052-4061065 • info@qarov.org | קרוב אליך • לפרסום: 050-8331504 | עלון שמועי לעבודת השם בדרך החסינות

בעל עסק? עמותה?

הצטרף למי שכבר בחר!

המערכת המתקדמת בישראל!

להפצת מסרים

הדרך הקלה לעדכון הלקוחות בימים אלו!

072-330-6060

הפצת מסרים בקליק

לפתיחת חשבון ללא התחייבות

www.meserGO.co.il

- הודעות SMS
- דיוור אלקטרוני
- הודעות קוליות IVR
- דפי נחיתה
- whatsapp automation
- צ'אט בוטים